

ÜSAVAT

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 4 dekabr 2017-ci il Bazar ertəsi № 253 (6867) Qiyməti 60 qəpik

Xəbər

Salyanda dəhşət: yanğında iki körpə öldü

yazısı sah.14-də

Gündəm

Azərbaycan-Türkiyə hərbi müttəfiqlik sazışı yenidən gündəmdə

Ölkəmizdə qardaş dövlətin hərbi bazasını yerləşdirmək zaman məsəlesi idir; **ekspert:** "Bakı və Ankara anlaşısa, buna heç kim mane ola bilməz..."

yazısı sah.5-də

Müxalif partiya sədrinin hakimiyyətə təklifinə cavab gəldi

yazısı sah.6-də

Rza Zərrab olayı böyüür: ABŞ-Türkiyə münasibətlərini nə gözləyir? - iki rəy

yazısı sah.5-də

Azər Həsrət:

"Kimin əlində mənimlə bağlı nəsə varsa, ortaya qoysun"

yazısı sah.8 və 9-də

Gənclər üçün yeni təhlükə: xəstəlik mənbəyi olan tatu niyə dəbə düşüb?

yazısı sah.14-də

"Tezliklə Avropa separatçıların hamısına eyni mövqedən yanaşacaq" - Bakı üçün mühüm gözlənti

yazısı sah.3-də

Borcunu istəyən bank günahkardır mı?

yazısı sah.14-də

Bakıda Məhkəmə dələduzluqda suçlanan 2 şəxsə bəraət verdi

yazısı sah.4-də

Ermənilərin Rusiya KIV-lərinə ayaq açmasının sırrı

yazısı sah.12-də

Qorxunc internet oyununun toruna düşən yeniyetmə qız qəzetişimizə danışdı

yazısı sah.13-də

Yola birgə davam, yoxsa tamam?

AZƏRBAYCANA "46.4" TƏHLÜKƏSİ - BAKİ ÜÇÜN KRİTİK GÜN

REAL sədrinin işi ilə bağlı Avropa Şurasının Azərbaycan hökumətinə verdiyi vaxt bitir; AŞ Nazirlər Komitəsinin sabahki qərarı nə olacaq, Strasburqda daha 4 həftə gözləyəcəklərmi?..

musavat.com
Toğrul İsmayılov

yazısı sah.7-də

"Süşəlli bazar" sahibinin ölümündə Ziya Məmmədov izi

Sabiq nazirin biznes şəbəkəsi ilə intihar edən iş adamının ticarət obyektinin bağlılığı üzə çıxır

yazısı sah.4-də

**Araz Əlizadə:
"Azərbaycanda rusiyapərəst qüvvələri görmürəm"**

yazısı sah.10-də

Qarabağa gələn Sərkisyanın vertolyotunu vura bilərik - ekspert

Elin Şahinoglu
yazısı sah.11-də

Deputatın AzTV-nin ləğvini haqda təklifi dəstəkləndi

Qüdrət Həsənquliyev
yazısı sah.3-də

İki türk lider və Lukaşenko erməni təxribatına niyə “yox” deyə bilməyib?

Siyasi ekspertlər səbəbləri açıqladılar

Ermenistan ötən həftə Minskdə keçirilən Kollektiv Tehlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) toplantısında qəbul edilən bəyannaməyə ərazi bütövlüyü ilə yanaşı, müharibə ilə hədələməmə, öz müqəddərətin təyin etmə prinsipini daxil etdirə bilib. Özü de üzv ölkələrin etirazı olmadan.

Halbuki, KTMT-nin üzvü olan iki türk respublikası Qazaxıstan və Qırğızistan, həmçinin Azərbaycanla dost münasibətlərdə olan Belarus Ermenistanın bəyannaməyə sözügedən prinsiplərin daxil edilməsi təklifinə qarşı çıxsayırlar işgalçı ölkənin istəyi reallaşmayacaqdı. Bəs bu üç ölkə nəden Azərbaycanın maraqlarına toxunan bu məsələdə sözlərinin demədilər və bəyannaməyə ermənilərin xeyrinə olan təklifin daxil edilməsinə mane olmadılar?

Politoloq Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, KTMT Rusyanın nəzarəti altındadır, Rusiya isə Ermənistən himayəçisidir: "Buna baxmayaraq, bu təşkilat çərçivesində həyata keçirilən müxtəlif tedbirlərdə Azərbaycana dost və tərəfdəş olan ölkələr - Qazaxıstan və Belarus rəsmiləri öz sözlərini deyr, ölkəmizin mövqeyinə dəstək verirlər. Ancaq bu iki dövletdən hər dəfə Azərbaycana dəstək tələb etmək də düzgün olmaz. Hənə qədər olsa həm Astana, həm Minsk Kremləndən çəkinirlər. Ermenistan təxribatla məşğuldur və təxribatlarını müxtəlif təşkilatlara inikas etdirməye çalışır. Hansı təşkilatda ki, Azərbaycan iştirak edir, orada bu təxribat keçmir, hansında ki, Azərbaycan yoxdur, orada istədiyi sənədi keçirməyə bəzən müvəffəq olur".

Politoloq Əhəd Məmmədli isə bildirdi ki, KTMT-də qəbul edilən bəyannaməyə ciddi əhəmiyyət verməyə dəyməz: "KTMT-də inдиya qədər çox bəyannamə qəbul edilib, amma hamısı yerine yetirilibmi? Məsələn, götürək aprel müharibəsinə. Qazaxıstanla, Belarus demək olar ki, Azərbaycanın tərəfində çıxış etdilər. Baxmayaraq ki, Ermenistanla bir ittifaqdadırlar. Ona görə düşünürəm Azərbaycan və Ermenistanla yeni müharibə olduğunu təqdirdə de, Qazaxıstanla Belarus ən azı neytral qalacaq. Təbii Ermenistanın bəyannaməyə irəli sürdüyü həmin təklif de Qazaxıstan etiraz edə bilərdi. Etiraz etməməsinin isə səbəbləri var. Səbəblərdən biri Rusiyadan ehtiyatlanmaqdır. Rusiya hələ də türk respublikalarının başı üstündə "Domokl qılınıcı" kimi durur.

Digər səbəb isə keçmiş SSRİ-də olan türk dövlətləri arasında türk həmrəyliyinin yeterli səviyyədə olmamasıdır. Təessüf ki, SSRİ dağılıandan sonra da müstəqili türk respublikaları arasında türk həmrəyliyi yoxdur. Bu türk həmrəyliyinin ən zəif halqası da Qırğızistandır. Qırğızistannın həm Türkiyə, həm Qazaxıstanla belə problemləri var. Hələ bir zamanlar prezident Əsger Akayev İrəvanda qondarma soyqırımı abidəsinə ziyan etmişdi. Ona görə Qırğızistandan Azərbaycana yönəlik müsbət nə isə gözləmək hələlik, təessüf ki, tezdir".

□ Elibar SEYİDAĞA

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sıfariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Ukraynada prezident Porosjenkonun impiçmenti tələbi ilə aksiya keçirildi

Saakaşvilinin liderliyi ilə baş tutan yürüş-mitingə Azərbaycan diasporunun lideri Hikmət Cavadov da qatılıb

Bir maraqlı məqam da onun yanında yer alıb. Həbələ, aksiyada Azərbaycan bayrağı da dalgalanıb.

Saakaşvili impiçment tələbi ilə aksiyaların davamlı olacağını və dəyişiklərin qəçiləmələr olduğunu deyib.

□ M.MAHRIZLI

Ərdoğan ABŞ-ı ittiham etdi: "Bacara bilməyəcəksiniz"

"PKK-nı bunun üçün qızışdırıldılar, FETÖ-nü bunun üçün meydana çıxardılar"

"Baş əymədiyimiz üçün ABŞ bizi mühakimə etməyə, etibarlılaşdırılmağa çalışır". APA-nın Türkiyənin NTV telekanalına istinadən verdiyi məlumatə görə, bunu dünən Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ağrıda sədrə olduğu hakim Ədalət və İnkışaf Partiyasının yerli təşkilatının konfransında çıxışı zamanı bildirib.

Pulunu verenin PKK terror təşkilatından istifadə etdiyi söyləyen R. T. Ərdoğan Türkiyədə etnik və dini mənsubiyetine görə heç kimin təzyiqle üzleşmediyini bildirib. Türkiyəni bölməyə çalış-

şanlara qarşı qətiyyətə mübarizə aparıldığını və aparlaçığını bəyan edən Ərdoğan həmisi kürdərin hüquqlarını müdafiə etdiyini, hətta Suriya prezidenti Bəşər Əsədə münasibətlərinin yaxşı olduğunu

ABŞ bu razılaşmadan imtina etdi

ABS migrant və qacqınların vəziyyətini yaxşılaşdırmaq məqsədi daşıyan BMT razılaşmasından imtina edib. Axar.az xəbər verir ki, ABŞ-in BMT-dəki daimi nümayəndəsi Nikki Heyli Nyu-York Beyannaməsində ABŞ-in migrant və qacqın siyaseti və Tramp administrasiyasının qacqın principi ilə uyğun gəlməyən xeyli sayıda maddələr olduğunu bildirib.

O, ABŞ-in dünyadakı migrant və qacqınlara dəstək vermək barədə gördüyü işlərdən qürur duyduğunu söleyib.

Qeyd edək ki, BMT Baş katibliyi 2016-ci ildə miqrantların hüquqlarının qorunması, onların yerləşdirilərək təhsilə və işe yönəldilməsini hədəfləyən Nyu-York Miqrant və Qacqınlar Bəyənməməsini qəbul edib. ABŞ Prezidenti Donald Tramp hakimiyyətə gəldikdən sonra Paris İqlim Müqaviləsi daxil olmaqla sabiq Prezident Barak Obama'nın imzaladığı bir sıra global xarakterli razılaşmaların imtina edib.

Bakıya çəskinli yağış yağacaq

Dekabrin 4-da Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı gözlənilir. Musavat.com Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, yarımadada havanın arabir tutulacağı, gecə və səhər bəzi yerlərdə çəskinli yağış yağacağı, gündüz əsasən yaqmursuz keçəcəyi ehtimal edilir.

Cənub küləyi əsəcək, havanın temperaturu gecə 4-7° isti, gündüz 9-11° isti, Bakıda gecə 5-7° isti, gündüz 9-11° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 774 mm civə sütunundan 767 mm civə sütununa enəcək. Nisbi rütbət 80-90 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında isə hava şəraiti əsasən yaqmursuz olacaq. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman, çəskin olacağı, Lənkəran-Astara zonasında isə arabir yağış yağacağı gözlənilir. Şərqi küləyi gündüz ayri-ayrı yerlərdə arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 2-7° isti, gündüz 8-13° isti, dağlarda gecə 0-5° saxta, gündüz 2-7° isti olacağı gözlənilir.

Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırmaq üçün bizim ingilis dilində telekanal aqamızı lazımdır. Bunu Milli Məclisdəki çıxışında deputat Qüdrət Həsənquliyev deyib. O bildirib ki, Ukrayna, Qazaxstan nümunəsində belə televizyonlalar var.

naldır və ona yönəldilən vəsaitlərlə xarici dillərdə fəaliyyət göstərən bir kanal yaratmaq olar? O kanal ki, mühərbi şəraitində və informasiya savaşında olan bir ölkənin həqiqətlərini, onun siyasetini dünyaya çatdırırsın, təbliğ etsin...

"Yeni Müsavat" qəzetiinin suallarını cavablandırıtan tanın-

dir. Ancaq bunu bu şəkildə dile getirmək də doğru bir addımdır. İctimai televiziya ilə bağlı deyilən fikirlər də belədir. İTV faktiki olaraq cəmiyyətdə plüralizmi təmin edə bilmədi. İctimai televiziyanın obrazı ümumiyyətə itdi. Əvvəl bir qədər umid var idi, atıq umid də yoxdur. Bu televiziyalara dövlət

nədir. Təxminən 20 ilə yaxındır ki, Rusiya bu texnologiyadan istifadə edir, Türkiyənin bu sahədə təcrübəsi daha böyükdür. Bize əger həqiqətən Azərbaycanı xaricdə təblig etmek, onun var olduğunu göstərmək və problemlərini dünyaya çatdırmaq istəyirikse, bu cür kanala ehtiyac var. Bu mənada

Deputatın AzTV ilə bağlı təklifi dəstəkləndi

Onun yerində ingilis dilli telekanal açmaq olar; **Qulu Məhərrəmli:** "Xaricdən mütəxəssislərin cəlb olunmasından da çəkinmək lazım deyil"

Deputat bu kanallara ayıran vəsaitləri xatırladaraq onların xarici telekanala yönəldilməsini təklif edib: "Biz 32 milyon AzTV-yə, 12 milyon da İTV-yə vəsait ayıriraq. Ancaq bu kanalların digər özəl kanallarından heç bir üstünlüyü yoxdur. Olmazmı ki, biz bu vəsaiti ingilis dilində yayımlanan kanalların açılmasına yönəldik? Prezidentin sərəncamını oxuduğuna görə AzTV-ni saxlayıb, ora 32 milyon ayırmaga heç bir ehtiyac yoxdur. Onsuz da digər televiziylər da böyük həvəsə prezyidentin sərəncamlarını oxuyurlar, səfərlərini işləndirirlər".

Bəs media ekspertləri deputatın bu fikirləri ilə razıdırular mı? Həqiqətənmi AzTV ölkə teleməkanında lazımsız bir ka-

mış telejurnalist, media eksperti Qulu Məhərrəmli vurğuladı ki, Qüdrət Həsənquliyevin Milli Məclisdən səsləndirdiyi bu fikirlər tamamilə reallığı eks etdirir: "Çünki neçə illərdir deyilir ki, cəmiyyət bu telekanalların fəaliyyətindən narazi-

büdcəsindən bu qədər maliyyə ayrılmazı və onun müqabilində onların cəmiyyətə heç nə verməmələri problemdir və deputatın dedikləri həqiqəti eks etdirir".

Ekspert onu da qeyd etdi ki, Azərbaycandan xaricə ingilis dilində kanalın yayılmış olması çox vacibdir: "Biz əvvəl də informasiya blokadadasından danışdırıq, ancaq məlum oldu ki, internetin olması da bu problemi həll etmər. Peykə çıxmakda bu məsələni həll etmir. Keyfiyyətli informasiya hazırlayıb onu yaymaq lazımdır. Buzda bu məqsədə əvvəl "ATV International" fəaliyyət göstərdi, indi də CBC bu funksiyani qismen yerinə yetirir. Ancaq xüsusi informasiya kanalının olması dünyada qəbul olunmuş ənə-

Qüdrət Həsənquliyevin qaldırıldığı məsələ də çox aktualdır".

Q.Məhərrəmliin sözlerinə görə, belə bir kanal AzTV-nin texnoloji bazası üzərində yaradıla bilər, lakin tam müstəqil fəaliyyətinə təminat verilməlidir: "Men demirəm ki, AzTV-nin və ya İTV-nin pulunu kəssinlər. Ancaq belə bir kanalı yaratmağa ehtiyac var. Düşünəndə ki, yeni yaradılacaq kanal üçün baza hara olmalıdır, kadr ehtiyatlı haradan formalaşmalıdır, görüntülü və video bazası haradan olmalıdır - bu zaman istər-istəməz hazırlı mövcud olan televiziylərin bazası yada düşür. AzTV-nin texnoloji imkanları böyükdür. Bunu ləp AzTV-nin nəzdində də yaratmaq olar. Bu böyük arxiv bazası olan və texnoloji imkanları

geniş olan bir telekanaldır. Ancaq kadrları yetişdirmək lazımdır. Bu kanal müstəqil bir kanal olmalıdır və indiki kanalların heç birinə oxşamalıdır. Əksinə, bizim kabel və peyk televiziylərində izlədiyimiz ən müasir, ən çevik telekanallara benzəməlidir. Bu fikir və ideya olaraq yaxşıdır. Ancaq onu necə qurub-yaratmaq üçün yeni televiziya düşüncəsi olan, müasir TV menecmentini bilən insanlar olmalıdır".

Media ekspertinin sözlərinə görə, xarici auditoriya üçün nəzərdə tutulan kanalda texnoloji yanaşma və məzmun fərqli olmalıdır: "Biz AzTV verilişləri ilə dünyaya çıxa bilmerik. Xaricdə olanda bəzən insanlar gülümək üçün kanalı AzTV-yə çevirir və baxırlar. Xarici kana-

lin uğur qazanması üçün yeni məzmun, yeni ritm lazımdır, çox müasir aparıcılar lazımdır. Bugünkü dünya televiziyalarının ritmini duyan, o əslubda verilişlər hazırlayan bir komanda olmalıdır. Belə olmayacaqsə, xarici kanal yaratmağın bir mənəsi yoxdur. Əgər biz yeni televiziylər yaradacaqsə, onu yaratmağın mənəsi yoxdur. Bunun üçün xaricdən mütəxəssislər dəvət olunmalıdır. Buzda də televiziya təfəkkürü yenilənir".

Qulu Məhərrəmli sonda onu da diqqətə çatdırı ki, belə bir iş üçün xaricdən mütəxəssislərin cəlb olunmasından çəkinmək lazım deyil: "Bir vaxtlar İran kinosunu ayağa qaldırmak üçün Amerika mütəxəssisləri oraya dəvət olundu və işlədilər. Bu gün İran kinosu Hollivud sistemi ilə işləyir və dünyanın ən gözəl kinomotopiyalarından biridir. Ancaq bunun üçün ən çox bacarıqlı və müasir təfəkkürlü insanlar lazımdır. Bir qədər köhnə təfekkürli və əxlaqi şübhə doğuran insanların bu iş cəlb olunması doğru deyil".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

"Yaxın illərdə Avropa bütün separatçılara vahid mövqedən yanaşacaq" - Bakı üçün mühüm gözlənti

Politoloq: "Artıq hiss olunur ki, Avropa Birliyi Qarabağa da yanaşmanı dəyişir"

Ötən aylarda Kürdüstan, ardınca isə Kataloniya "mütəqillik" referandumu keçirildi. Birinci İraqdan, digəri isə İspaniyadan ayrılmak isteyirdi. Lakin hər iki bölgədə referandumun nəticəsi oxşar oldu. Belə ki, İraqda rəsmi Bağdad referandumu qeyri-legitim olunmuş rəhbərliyi ilə səsvermənin nəticələrini müzakirə etməyəcəyini bəyan etdi. Daha sonra isə İraq ordusu neft ehtiyatları ilə zəngin Kərkükde nəzarətin bərpa olunması istiqamətində uğurlu eməliyyat keçirdilər və məsələ qapandı.

İspaniyanın Konstitusisiya məhkəməsi isə Kataloniya regionunun birtərəfli şəkildə müstəqillik qərarını ləğv etdi. Məhkəmə Kataloniya regional parlamenti tərəfindən sentyabrda qəbul olunmuş keçid dövrü haqqında qərarı da qəbul etmədi. Hər iki bölgədə referandum məsələsinin gündəmde olduğu ərefədə ekspertlər bildirildilər ki, Şimalı İraq Kürd Muxtarlığından tərəfindən tərixe qovuşduğunu söyləmək olarmı? "Yeni Müsavat" a dənisan politoloq Mübariz Əhmədəoğlu bildirdi ki, Azərbaycan prizmasının, 2 ay bundan öncəki səviyyəyə çatması mümkün deyil. Eləcə də Kataloniya müstəqilliliyə getməyəcək. Oranın əhalisi müstəqilliliyin əleyhinə minlərlə insanın iştirakı ilə mitinq keçirdi. Düşünürəm ki, Kataloniya müstəqilliklə bağlı mə-

Azərbaycan prizmasından baxanda bitmiş sayılır. Hesab edirəm ki, yaxın bir neçə ilde İraq Kürdüstanının məsəlenə, 2 ay bundan öncəki səviyyəyə çatması mümkün deyil. Eləcə də Kataloniya müstəqilliliyə getməyəcək. Oranın əhalisi müstəqilliliyin əleyhinə minlərlə insanın iştirakı ilə mitinq keçirdi. Düşünürəm ki, Kataloniya müstəqilliklə bağlı mə-

selelərde uzun müddət fasılə yaranacaq. Bu müddət ərzində isə biz Dağılıq Qarabağ məsələsini tamamile Azərbaycan konstitusiyası çərçivəsində həll edəcəyik. Prezidentimiz 3 il bundan öncədən bildirirdi ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü digər dövlətlərin ərazi bütövlüyü qədər qiymətlədir. Onu da dedi ki, niye siz Ukraynanın, Moldovanın, Gürcüstanın ərazi bütövlünü tənqidi, Azərbaycana gəldikdə isə məsələyə fərqli yanaşırızzı. Avropa İttifaqının Brüssel sammitinin "Şərqi Tərəfdəşliyi" üzrə yekun bəyan-naməsində heç bir münaqışının adı yazılmayıb. Bütün münaqışlər isə vahid yanaşma ortaya qoyulub. Eləcə də Avropa İttifaqının özüne yekun sənədində də üzv və tərəfdəş dövlətlərin həmisinin ərazi bütövlüyü, müstəqiliyi, dövlət suverenliyi və sərhəd toxunulmazlığına dəstək bildirilir. Demək istəyirəm ki, 3 il önce prezident bu ideyani ortaya qoydu və neticesini gördük. İndi isə Azərbaycan prezidenti Brüsseldeki son çıxışı zamanı da Avropa mə-

malıdır ki, İspaniya Kataloniya qarşı hansı qaydada mübarizə aparıbsa, Azərbaycan da həmin formada Dağılıq Qarabağa qarşı mübarizə aparmalıdır. Sənədlə Azərbaycan Dağılıq Qarabağa rehber təyin etməli və onu hüquq-mühafizə orqanlarının müşayiəti ilə Xankendində oturmalıdır. Necə ki, bunu Kataloniya etdi. Yəni bizim özümüz də bu məsələlərdə təşəbbüskar olmalıdır. Hansı məsələyə ki, təşəbbüskarlıq edilir, gec-tez Avropa buna reaksiya verir. Xüsusi nəzərə almaq lazımdır ki, Avropanın özündə artıq əhval-ruhiyyə dəyişir. Kataloniya-daki proseslər fonunda Jan-Klod Yunker açıq şəkildə dedi ki, millətçilik Avropa üçün zehərdir. Azərbaycanın dövlət siyaseti də milletçiliyi inkar edir. Ona görə də düşünürəm ki, dünyada baş verən bu kimi hadisələr bizim faydalımızdır. Bütün bunların fonunda Avropa Ermenistana yox, bizə yaxınlaşır".

□ Əli RƏİS

Bakıda iş adamı Qulu Quliyev yaşadığı evde özünü asıb. Onun özüne qəsd etməsinin səbəbi hələlik rəsəd mənənə açıqlanmayıb. Olay iş adamının Suraxamı rayonu, Suraxamı qəsəbəsi ərazisindəki şəxsi mənzilində qeydə alınıb. Faktla bağlı Suraxamı rayon Prokurorluğu tərəfindən araştırma aparılır.

Mərhum Bakının Yasamal rayonu ərazisində yerləşən və "Şüsəli bazar" kimi tanınan ticarət mərkəzinin keçmiş sahibi idi. "Şüsəli bazar" sovet dönenində Bakının Yasamal rayonunda tikilmiş ən məşhur ticarət obyektlərindən olub. Vaxtile yüzlərlə insanın çalışdığı bazar 2005-ci ildə fealiyyətini dayandırbı, saticilar və işçilər buranı tərk edib. Q.Quliyev həmin dövrən işsiz qalıb. Onun bazarı qanunsuzluqla əlindən alınmasına görə o dövrde müxtəlif qurumlara müraciətlərinin olduğunu deyilir. Bildirlir ki, Q.Quliyevin mübarizəsi neticəsiz qalıb. 2010-cu ildə obyekt hasara alınıb. 2012-ci ilin aprel ayında isə bazar dağıdılbı.

Araşdırırmalarımız neticəsində o da məlum olub ki, ticarət mərkəzinin layihəsi "ARGON" MMC-yə məxsus olub. Mərkəzin tikintisini isə "GLASS Plaza" MMC sifariş verib.

O da məlum olub ki, sabiq nazir Ziya Məmmədova məxsus olmuş Bakı Beynəlxalq Avtovəzal Kompleksinin, ZQAN Holdingin inzibati binasını, "Delfin" oteli, "Kəhreba" restoranını və "Bagħlan Group" FZCO-nun ofisinin layihəsi də "ARGON" MMC-yə məxsusdur. Bu, bazar sahibinin intiharında müyyən ipuçları verir. Belə iddialar var ki, "Şüsəli bazar" mübahisəsində və onun dağıdılmasında Ziya Məmmədovun iştirakı var.

Məhz onun ucbatından Qulu Quliyevin bazarı əlindən çıxıb və müflis olub, sonda isə depressiyyaya düşərək canına qayıb.

Ziya Məmmədovun adı Q.Quliyevin intiharına qədər de çoxsaylı ölüm işlərinə qarışır. İş adamı Füzuli Qasimovun Yasamal rayonunda yerləşən ofislərdən birində müəmmalı ölümündən sonra da sabiq nəqliyyat nazirinin adı gündəmə gəlmüşdi. Məlum olmuşdu ki, F.Qasimovun Ziya Məmmədovun ailə şirkəti, oğlu Anar Məmmədovun idarə etdiyi "Garant holding"le məhkəmə çəkişməsi olub. Baş Prokurorluğun metbuat xidmətindən bildirilmişdi ki, 1974-cü il təvəllüdü Füzuli Şubay oğlu Qasimovun meyiti 2015-ci il martın 11-də, səhər saat 11 radələrində paytaxtın Yasamal rayonu ərazisində icareye götürdüyü ofis-dəki iş otağında aşkar olunub. Odlu silahdan ürək nahiyyesinə açılmış bir atəş nəticəsində ölməsi ilə əlaqədar Yasamal rayon prokuroru, prokurorluğun eməkdaşları, prokuror-kriminalist, məhkəmə-tibbi eksperit iştərəki ilə hadisə yerinə və meyite baxış keçiriblər. Faktla bağlı Yasamal Rayon Prokurorlığında Cinayet Məcəlləsinin 125-ci (özünü öldürmə həddine çatdırma) maddəsi ilə cinayət işi başlanşa da, sonradan iş xitəm olundu. Yaxınları isə onun intihar etməsinə şübhəsi 1992-ci ildə işə başlayıb, 2001-ci ildə II Özəlləşdirmə Programı zamanı özəlləşdirilib. 2006-ci ildə F.Qasimov qondarma ittihamla saxlanılıb, ASC-nin fealiyyətdə olduğu ərazidəki gips karxanası iki mərhələdə F.Qasimovdan alınlaraq "ZQAN Holding"ə (hərada "Garant" Holding adlanır - E.M.) daxil olan "Azbentonit" MMC-yə verilib. Müəssisənin 50 faiz səhmi təzyiqlə ondan alınaraq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun oğlu Anar Məmmədova məxsus olan "ZQAN"ın işini zor gücüne dayandırdılar. Bir müddət əvvələ ASC-ni Qasimovdan tam alımaq üçün qarşı təref addımlar atmağa başlayıb. Belə bir vaxtda F.Qasimov müəmmalı şəkilde ofisində dünyasını dəyişmişdi.

"Şüsəli bazar" sahibinin ölümündə Ziya Məmmədov izi

Sabiq nazirin biznes şəbəkəsi ilə intihar edən iş adamının ticarət obyektinin bağlılığı üzərə çıxır

he ilə yanaşırıdlar. Deyirlər ki, F.Qasimovda silah olmayıb. Bu, şübhələrin heç də əsəssiz olmadığını söyleməyə əsas verir. F. Qasimovun tikinti obyektlərini əsasən sementətəchiz etdiyi bildirilir. Qeyd edilir ki, onun tərefdaşlarından biri ilə aralarında maliyyə məsələləri ilə bağlı ciddi mübahisə yaranıb. F. Qasimov tərefdaşın-

dan yaranmış 500 min dollarlıq borcun qaytarılmasını tələb edib. Müəmmalı ölümündən əvvəl ciddi problemləri, daha konkret desək, bəzi biznes tərefdaşları ilə pula görə mübahisələri yaranıbmış. Həmin tərefdaşlarının F. Qasimova 500 min dollar borcu varmış. Mübahisə də buna görə yaranıbmış. F. Qasimov Bakıda tanınmış iş adamlarından olub. Ona məxsus olan və Goranboyda yerləşən "Goranboy gips" 2 il əvvəl zorakılıqla əlindən alınıb, buna görə iş adının külli miqdarda borcu yaranmışdır. "Yeni Müsavat" 2012-ci ildə "Nazir oğlunun şirkəti "Goranboy Gips"i ələ keçirdi" sərlövhəli yazida bu haqda məlumat verib. Həmin yazıdan bəzi hissələri təqdim edirik.

Həmin vaxt Füzuli Qasimov qəzətimizə demişdi: "Ziya Məmmədov milyardlarını artırmaq üçün qabağına çıxan obyektləri ələ keçirir. Müəssisənin işini zor gücüne dayandırdılar. Bu adamlar üçün məhkəmə qərarları sadəcə kağız parçasıdır. Bütün qanuni vəsitedən istifadə edib bize qarşı atılan qanunsuz addımlara qarşı mübarizə aparacaq".

F.Qasimovun rehbərlik etdiyi "Goranboy Gips" ASC tikinti materialları bazarında xüsusi çəkisi olan müəssisə olub. Mü-

ası üçün Bakı Şəhər Polis İdarəsinə göndərildi".

R.Verdiyeva bildirir ki, iş müstəntiq Rüstəm Bayramova həvəle olunub: "Kifayət Dostumaliyeva istintaqdan yayınıldıqdan barəsində həbsli axṭarış elan olunub. Onu və oğlunu Tovuzda saxlayaraq istintaqa celb ediblər. İstintaq dövründə Kifayət Dostumaliyeva barəsində həbs qəti-imkan tədbiri seçilib, oğlu Kənan Yusifov barəsində isə heç yere getməmək haqda qəti imkan tədbiri seçilib".

R.Verdiyeva görə, uzun müddət aparılan istintaq zamanı ona qarşı dələduzluq edildiyi fakt və sübutlarla təsdiqlənib:

"Lakin hakim Eldar İsmayılovu həqiqət yox, öz mənafeyi maraqlandırırdı. Pulla satin alınan hakimlər də var imiş".

Sikayətçi bir dəha baş prokurorun 1-ci müavini Rüstəm Usubova müraciət edəcək: "Məhkəmədə prokuror hər iki şəxslə cəza verilməsini tələb etmişdi. Lakin hakim qanunsuz olaraq beraət hökmü çıxardıqdan sonra prokuror hökmədən protest verilməyəcəyini bildirdi. Halbuki Rüstəm Usubov mani dinləyib bildirmişdi ki, mənə qarşı dələduzluq olub, aldadb 150 min manat pulumu iş qurmaq adı ilə alıblar. Sonradan isə həmin pulu faizə veriblər. Bundan mənim xəberim olmayıb. Bu gün də mənə qarşı edilən dələduzluq Eldar İsmayılov kim həkim göndərildi. Orada aparılan araşdırma məni qane etmədiyindən baş prokurorun müavini Rüstəm Usubova müraciət etdim. 2014-cü ilin əvvəlində mənə qarşı tərədilən dələduzluq əməli ilə bağlı CM-nin 178.3.2 maddəsi ilə cinayət işi başlandı. Baş prokuror müavini işi şəxsi nəzarətə götürüb ədalətli məhkəmə qərarının verilməsinin təmin olunmasına yardımçı olsun".

E.MƏMMƏDƏLİYEV
 P.S Yazida adı hallanan hər kəsi diniitməyə hazırlıq.

Məhkəmə dələduzluqda suçlanan 2 şəxse beraət verdi

Zərərçəkənin 150 min manatını kim verəcək? Rəna Verdiyeva: "Hakimi həqiqət yox, öz mənafeyi maraqlandırırdı..."

Baki Ağır Cinayətlər Məhkəməsində külli miqdarda dələduzluqda təqsirləndirilən Kifayət Dostumaliyeva və oğlu Kənan Yusifovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb. Hakim Eldar İsmayılov Kifayət Dostumaliyeva və Kənan Yusifova bərətə verib.

İttihama görə ana-oğlu Bakı şəhərində "Sədərək" ticarət mərkəzində mağaza açmaq adı ilə Rəna Verdiyevanın 150 min manatını dələduzluq yolu ilə ələ keçiriblər. K.Dostumaliyevaya və K.Yusifova qarşı Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2 (dələduzluq - külli miqdarda törədildikdə) maddəsi ilə ittihamı irəli sürüllüb. K.Dostumaliyevə ibtidai istintaq zamanı hebs olunub. K.Yusifov barəsində isə polisin nəzarətine verilən qətimkən tədbiri seçilib.

Zərərçəkən Rəna Verdiyeva hakim Eldar İsmayılovun çıxarıldığı hökmü qanunsuz hesab edir. Deyir ki, hakimin çıxardığı qərar 4 il ərzində aparılan ibtidai istintaqın geldiyi nəticəyə ziddir, dəlili və sübutları nəzəre alınmadan çıxarılib. O, "Yeni Müsavat"a aqılaşmasında bildirib ki, hökmət apolyasiya şikayəti hazırlayırlar.

K.Dostumaliyevə ilə müsələtələrinə toxunan R.Verdiyeva bildirib ki, Tovuz rayonundan Təməra adlı rəfiqəsi vəsitedi. 2012-ci ilin noyabrında 120 min manat pul verdim. Təxminən üstündən 10 gün keçmişdi ki, Kə-

nan mənə zəng edərək bildirdi ki, mallar gelib görmükde qalıb. 10 min manat lazımdır ki, malları çıxardaq. Məcbur olub 10 min manatı da onlara verdim. Mallar geldi, biz yoldaşımı gedib mağazaya baxdıq. Mallar "King" şirkətinə vermişik. Amur Məhərrəmovun telefon nömrəsini verərək dedi ki, get pulunu ondan tələb et. Amur Məhərrəmovə zəng etdim. Dedim ki, Kifayət Dostumaliyevanın aldığı malların pulları mənə məxsusdur, görünəyi tələb etdim".

R.Verdiyeva deyir ki, A.Məhərrəmovla səhbat zamanı ona məlum olub ki, "Sədərək" tica-

Ötən həftənin Azərbaycan üçün mühüm hadisələrindən biri Türkiyə Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanı, ordub generalı Hasan Küçükayyüzün rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin Azərbaycana səfəri oldu. Xəbər verildiyi kimi, ikiterəfli görüşdə qardaş ölkələr arasında hərbi-texniki eməkdaşlığı daha yüksək səviyyəyə qaldırmaq barədə razılıq əldə edilib.

Ordu generalının sözügedən səfəri iki qardaş ölkə arasında hərbi müttəfiqlik müqaviləsinin bağlanması və Azərbaycanda Türkiye hərbi bazasının yerləşdirilməsi məsələnin yenidən mediada müzakirə edilməye başlamasına rəvac verib. Bir sıra siyasi ekspertlər bildiriblər ki, artıq bu addımın atılmasının vaxtı çatıb. Azərbaycanın real situasiyadan çıxış edərək Türkiye ilə birgə hərbi birləşmələr yaratması, ərazisində qardaş ölkənin hərbi bazalarının qurulmasına razılıq vermesi tam mənətiqli görünür.

Politoloq Natiq Miri hesab edir ki, Türkiye Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanının səfəri çox ciddi hadisə sayılmalıdır: "Bu hadisə strateji xarakter daşıyır. Türkiye ilə hərbi müttəfiqlik sazişinin bağlanması və Azərbaycan ərazisində, əsa-

sən də Naxçıvanda Türkiye hərbi bazasının yerləşdirilməsinin vaxtı çoxdan çatıb. Hətta mən də deyərdim bu iş gecikir. Türkiye hərbi qüvvələrinin bir eskadırılıyısı mütləq Naxçıvanda yerləşdirilməlidir. Bu ilk növbədə ona görə lazımdır ki, Azərbaycan her hansı düşmən ölkənin həmələsi təhlükəsi ilə üz-üzə qalandala, xüsusən de Qarabağda hərbi əməliyyatlar başlayanda Azərbaycan bütün gücünü arxayıń şəkildə Qarabağ cəbhəsinə yönəldə bilər, Naxçıvanaın təhlükəsizliyindən arxayıń olarıq. Hərbi müttəfiqlik sazişini imzalansa türk hərbi qüvvələri təkcə Naxçıvanda deyil, təhlükə yarandığı zaman Azərbaycanın digər ərazilərində de hərəkətə keçmək imkanı qazanacaq. Ona görə də düşünürəm ki, indi başlıca vəzifə Türkəyin Naxçıvanda hərbi bazasını rə-

Azərbaycan-Türkiyə hərbi müttəfiqlik sazişini yenidən gündəmdə

Ölkəmizdə qardaş dövlətin hərbi bazasını yerləşdirmək zaman məsələsidir; ekspert: "Bakı və Ankara anlaşsa, buna heç kim mane ola bilməz..."

miləşdirməsidir. Əgər Qars müqaviləsine görə Türkiye Naxçıvanın təhlükəsizliyinə görə cavabdehdirsə, bunu vaxt uzatmadan real həyatda eks etdirmək lazımdır.

Politoloquń sözlerinə görə, Azərbaycan müstəqil dövlətdir və Bakı Türkiye ilə bu məsələdə razılaşsa, heç bir dövlət bu prosesə mane ola bilməz: "Ermənistanın və onun havadarı Kremlin etirazları da yersiz və mənqisiz olacaq. Bakının həm Moskvaya, həm də İrevanə üvanlanacağı mənqi sual belə olacaq: Rusiya Ermənistanda hərbi bazalarını yerləşdirə bilirse və bu dövlətin təhlükəsizliyini təminatı altına alırsa, niya Türkiye ilə Azərbaycan eyni işi görə bilməz? Buna ne Kremlin, ne də İrevanın mənqi cavabı ola bilər. Ona görə bu işi çox da uzatmadan yoluń qoymaq lazımdır. Azərbaycan orduyu Ermənistan ərazisine hücum etmir, özünə aid Dağılıq Qarabağı

və ətraf rayonları işgalçılardan azad etmək istəyir. Buna heç Rusiya da qarşı bilmir. Çünkü Rusiya Ermənistanın təhlükəsizliyinə təminatçıdır, Dağılıq Qarabağın yox. Eyni saziş Azərbaycanla Türkiye arasında imzalansa, bu, Türkəyin Dağılıq Qarabağ üzərindəki təhlükəsizliyinə de təminatçı anlamanıa geləcək. Bundan sonra Ankaranın hansı addımlar atacağı idindiən bəlli olmasa da, o da aydınır ki, Ermənistan qarşısında Azərbaycan-Türkiyə hərbi ittifaqını görecək".

Azərbaycan qanunvericiliyinin ölkəmizdə xarici dövlətin hərbi bazasının yaradılmasını mümkün saymadığı, eyni zamanda Azərbaycan Qoşulmayanlar Hərəkatının üzvü olması, üstəlik, Türkəyin NATO ölkəsi olmasının bu məsələnin realaşmasına əngel yaratdığı barədə deyilənlərə gəlinəcə, ekspert bildirdi ki, əslində bu amillər

bayer sayıla bilməz: "Azərbaycan Respublikasının Hərbi Doktrinasına əsasən, Azərbaycanın qoşulduğu beynəlxalq sazişlərdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, ölkəmizin ərazisində xarici hərbi bazaların yerləşdirilməsinə yol verilir. Bununla belə, hərbi-siyasi vəziyyətdə köklü dəyişiklik baş verən hallarda Azərbaycan öz ərazisində xarici hərbi bazaların yerləşdirilməsinə və ya başqa formada xarici hərbi iştiraka müvəqqəti icazə vermək hüququnu özündə saxlayır. Azərbaycanın Konstitusiyasında Azərbaycanın ölkələrə ikitərəfli hərbi müttəfiqlik sazişini bağlaşması qadağan edilmir. Belə bir sazişin imzalanması, ölkəmizdə Türkiye hərbi bazalarının yerləşdirilməsi Azərbaycanın hüququdur. Çünkü beynəlxalq hüquqqa görə, Bakı istənilən əsasla məruz qaldığı təcavüze qarşı çıxı və öz ərazi bütövlüyünü bərpa edə bilər. O ki qaldı

□ Etibar SEYİDAĞA

Rza Zərrab olayı böyüyür: ABŞ-ın Türkiye münasibətlərini nə gözləyir?

Politoloq: "Rza Zərrab olayı çox ciddidir və prosesin nəticələri Türkəyədə siyasetin gedisiini ciddi şəkildə dəyişdirə bilər"

Türkiyə gündəmini silkəleyən Rza Zərrab işi davam edir. ABŞ-ın İranə qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalarla möhəl qoymamaqda töqsirli bilinərək Amerikada həbs olunan türkiyeli iş adamı Rza Zərrab məhkəmə proseslərində sensasiya yaradacaq açıqlamalar verir. Onun fikirlərinin nə qədərinin doğru olduğu işə hələ ki, belli deyil. Lakin ekspertlərin fikrine, Zərrab işi ABŞ-ın Türkiye münasibətlərinə təsirsiz ötüşməyəcək.

Bildirilir ki, ABŞ-ın Suriyadakı kürdlərə silahlı yardım etməsi məsələsinin gündəmdə olduğu, Fətullah Gülenin qaytarılmadığı bir ərefədə Rza Zərrab məsələsinin də bu cür qabarması vəziyyəti xeyli çətinləşdirə bilər. Həmçinin, bu prosesdə Türkəyin iqtisadi baxımda da zərər çəkəcəyini söyləyənlər var. Bildirilir ki, proseslər Türkiye lirəsinin dollara nisbətdə bir qədər de ucuzlaşmasına səbəb olə bilər.

İqtisadçı: "Proseslər həm Türkəyə iqtisadiyyatına, həm də lirəsinə mənfi təsirlər göstərə bilər"

Mövzu ilə bağlı "Yeni ÜSAVAT" a danışan politoloq Qabil Hüseyinli bildirdi ki, Rza Zərrab olayı çox mürəkkəb bir dövərə təsadüf edir: "Hazırkı dövrə Amerika və Türkəyin münasibətlərində mülayimləşmə hiss edilmir. Əksinə, getdikcə yeni gərginlik elementləri ortaya çıxır. Suriya kürdlərinin silahlandırılması məsələsindən sonra indi də Rza Zərrab olayı münasibətləri korlamaqdə davam edir. Diger tərəfdən işə daxildə sosial demokratlar açıq şəkildə bəyan edirlər ki, onların əllərində müxtəlif sənədlər var. Bu sənədlər işə bank köçürməlidir ki, orada da milyonlara dollarlar danəsindən bəhs edilir. Ümumilikdə, Türkəyə siyaseti müxtəlif ittihamlar içərisindədir. Söhbət

rüşvət, qiymətli əşyaların alınması və bununla bərabər Amerikanın İranə qarşı tətbiq etdiyi embarçonun diliməsindən gedir. Embarqoya reyğən qızıl, daha sonra işə qida məmulatları göndərilməsi adı altında "Halk Bank" vasitəsilə İranə çox böyük məbləğdə pulların ötürülməsindən bəhs edilir. Bəziləri bu pulların həcmindən 75 milyard avro cıvarında olduğunu söyləyir, bəziləri işə fərqli rəqəmlər bildirirlər. Hazırda Rza Zərrabin Amerikada məhkəməsi gedir və o, bu məhkəmədə sanksiyalarдан yan keçərək, İranə necə pul ötürülməsi əməliyyatının mexanizmini açıb, gösterir. Eyni zamanda Türkəyin müyyən səlahiyyətlilərinə rüşvət olaraq verdiyi pulları, qiymətli

əşyaları açıqlayır. Bu məsələləri işə həm Amerikanın həm də Avropanın bəzi qəzetləri sürətli tirajlırlar. Nəticə etibarilə Türkəyin siyasi liderləri haqqında xoşagelməyen bir imicin formalşaması prosesidir. Doğrudur, ölkə başçısı irəli sürülen ittihamların hamisini əhəmiyyetsiz və uydurma faktlar adlandırır. Ancaq Cümhuriyyət Xalq Partiyasının sədri Kılıçdaroğlu da bu sənədləri artıq Ankara Prokurorluğunə təqdim edib. Orada işə istintaq işləri başlayıb. Bu istintaqın və bütövlükə proseslərin hara qədər gedəcəyini işə hazırlıqda səyləmək çatındır.

Çünki qarşılığında Ərdoğan da Kılıçdaroğluna qarşı çox böyük məbləğdə məhkəmə davası açıb. Bu məhkəmələrdən işə hazırlıqda səyləmək çatındır. Eyni zamanda Türkəyin ciddi sürətdə dəyişdirə bilər".

İqtisadçı Natiq Cəfərli işə Rza Zərrab olayının Türkəyə iqtisadiyyatına hansı təsirlər edəcəyi barəsində danişib. O bildirib ki, qərar açılınmasa da artıq Türkəyə banklarına ciddi cəzaların gəlməsi ehtimalı var:

"Son iki həftədə Türkəy lirəsinin çox ciddi şəkildə dəyərdən düşməsi hiss olunur. Öten həftənin 5-ci günü lirə bir qədər dəyər qazandı. Bu işə daxildə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq onların reytingi aşağı düşəcək. Bankların reytingi düşüdü təqdisdə işə xaricdən elavə qaynaqlar əldə etmə məsələsi çətinləşəcək və bahalaşacaq. Bu işə gəndə proseslərlə bağlı idi. Yeni həm prezident, həm də baş nazir bəyan etdi ki, hətta cəzalar olsa belə, onu dövlət qarşılıyacaq. Bu baxımdan lirə bir qədər bahalaşdı. Ümumilikdə işə son 1 ayda lirə ciddi dəyər itirib. Əgər bir neçə ay önce 1 dollar 3.60 lirə idise, indi 1 dollar 3.92 kuruşdur. Məhkəmə prosesi bitdikdən sonra çox ciddi cəzalar gələrsə, ehtimal olunur ki, Türkəy banklarına 20-25 mil-yard dollara yaxın cəza gelə bilər. Belə olarsa, 1 dollar 4 lirəni keçəcək. Bankların cəzalanmasında ilk olaraq on

"Gəzəyən qız" və dayandırmağın yolu

Elşad PASASOY
 epashasoy@yahoo.com

Dekabrin 2-də Rusiya paytaxtında sovet-alman mühabibinə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Postsoviet respublikalarını təmsil edən veteranlar sovet qoşunlarının Moskva uğrunda döyüşlərde faşistlər üzərinə əks-hücumu keçmələrini birgə qeyd ediblər. Yayılan məlumatlarda Azərbaycan və Ermənistandan olan veteranlar da bir-birinin əlini sıxmasına diqqət çəkilib.

Yəqin orada Bakı neftinin fasizm üzərində qələbədə həllədici amil olması heç yada düşməyib. Rusiya heç Azərbaycanın 1941-45 müharibəsində 300 mindən çox insan itirməsinə deyər vermedi, o ki, qaldı neftinə. Dəyerləndirseydi, Ermənistani silahlandırib torpaqlarımızın işğalına bailsa olmazdı. Amma bunları xatırlamağın nə mənası? Necə deyərlər, "Moskva göz yaşlarına inanır".

Rusiyada tədbir keçirilen saatlarda... Bakını işgalla hədələyən (!) Ermənistən prezidenti Serj Sərkisyan hərbi geyimlə Qarabağdaydı, Azərbaycan torpaqlarında möhkəməyin yollarını arayırdı. Bu Xocalı qatili Füzuli-Cəbrayııl istiqamətində Ermənistən və "dqr ordusu"nun birgə hərbi təlimlərini izledi.

Həyasişliğin miqyası artıq xeyli genişlənib. Sərkisyan bununla "Rusyanın müdaxiləsi ilə 3-5 rayon qaytarılacaq" söhbətinə da nöqtə qoydu. Ermənistən Dağılıq Qarabağ ətrafındaki rayonlardan əbədi olaraq "təlim mərkəzləri" kimi istifadə etmək istəyir. Deməli, bir qarış da torpaq qaytarmaçaqlar!

Sözsüz ki, Serj Sərkisyan bu hərəkətini Rusiya ilə razılaşdırıb. Yoxsa onun ne hüneri var ki, Kremlin cizdiyi xətdən kənara çıxın? Ermeni əsilli Lavrov son səfərində yəqin qandaslarını təlimatlandırb.

Cox vaxt Rusiya iqtidarı İrəvanın öz qərarlarında "müstəqil" olduğunu iddia edir. Ancaq işgalçi ölkənin nə qədər "müstəqil" olması quru və hava sərhədlərinə rus əsgərinin nəzarətindən bəlli olur. Elə Qarabağda telim keçən tanklar da Rusyanın Ermənistənə hədiyyəsiydi...

Rusyanın mövqeyi bellidir. Bəs, ədalətdən dəm vuran Avropa niyə Serj Sərkisyanın Qarabağdakı həyasişləğinə göz yumur? Özü də noyabrın 24-də Ermənistən Avropa Birliyi ilə hərtərefli və geniş əməkdaşlıq haqda saziş imzalayıb. "Şərq Tərəfdəşliyi"nin Brüsseldə keçirilən beşinci sammitində İrəvan öhdəliklər götürüb. Həmin tədbirdə eyni zamanda ərazi bütövlüyünün toxunulmazlığı əsas prinsip olaraq bir daha xüsusi qeyd edilib. Bəs, hanı neticəsi?

Yenə də Sərkisyan hərbi mundurdı Azərbaycanda yerləşdiriyi terrorçuların yanındadır. Avropa belesinimi öz yanında görmək isteyir? Doğrudanmı beynəlxalq aləmdə ərazi bütövlüyü prinsipi artıq arxaik ifadə kimi qəbul olunur? Amma Kataloniya və Şimalı İraq separatçılarının ağızından vurulmasında biz başqa mənzerəni gördük axı. Abxaziya, Cənubi Osetiya, Dnestryani, Krım məsələlərində də Qarabağdakı qədər müəmmalı mövqe görmedik.

Deməli, Avropa Birliyi bizimlə oyunu oynayır? İndiki məqamda Ermənistənə silah verib sülhənə danışan Rusiya ilə işgalçı İrəvanı yanında oturtmağı özünə fəxarət bilən Avropa arasında heç bir fərqli yoxdur. İkisi də haqqı pozulana yox, uşaqlarının rəhbər olduğu işgalçi ölkəyə qəhərə çıxır.

Avropa zənn edir ki, öz ərazisində rus qoşunlarının qalmasını nəzərdə tutan 49 illik müqavilə imzalayan Ermənistəni bu yolla Rusiyadan ayıra biləcək. Amma Ermənistən Rusyanın köləliyini ona görə qəbul edib ki, varlığı "ağa"dan asılıdır. Baxın, Rusyanın NTV telekanalının "Görüş yeri" ("Mesta vstreči") programında Ermənistən Avropa İttifaqı ilə tərəfdəşliq razılaşması imzalaması müzakirə olunarkən işgalçi ölkənin ünvanına beləcə dedilər: "Gəzəyən qızdır, əri olsa da özünü sevgili tapıb..."

Bu, ölümə bərabər təhqirdir, amma nə olsun, görün İrvandan etiraz oldumu? Olmadı. Sərkisyan hər şeyi göz öününe alıb, təki Qarabağı əldən vermesin, gələn il hakimiyətinin ömrünü uzatsın. Bir de gəzəyən üçün gəzdiyinin fərqi yoxdur, əsas məsələ kimin çox pul verməsidir. Necə ki, Rusiya ilə "gəzən" Ermənistən kreditlə silah almaqdansa, ona birdəfəlik maliyyə yardımı edən Avropa Birliyinin yanında yer almağa üstünlük verdi. Avropa ailəsinə qoşulmaq təqdirolunan sayılmalıdır. Ancaq Ermənistən məsəlesi dəyərlərə əsaslanır, pul-paraya əsaslanır. Məlum səbəbdən.

İndi bu "gəzəyen" ölkənin rəhbəri Azərbaycan ərazilərində hərbi təlim keçir. Onunla həmsədrlerin vasitəçiliyi ilə danışmağın mənası yoxdur. Çünkü "gəzəyen"i sözle durdurmaq çox çətindir, onu Azərbaycan əsgərinin silahı dayandırıb. Onu elə havada qarşılıyib...yola salmaq olar.

Vətəndaş və İnkısap Partiyasının sədri Əli Əliyev hakimiyət qarşısında məraqlı təkliflə çıxış edib. Onun təklifi geniş müzakirələrə səbəb olub. Partiya sədrinin təklifinin əsasını İspaniya və Avropa Birliyinin Kataloniya probleminən Qarabağ müşkülümüzzün aktuallaşdırılması üçün düzgün istifadə ediləməsindən ibarətdir.

Ötən təklifində Azərbaycanın dövlət rəsmilərinin birinin ən yüksək səviyyədə İspaniya siyasi rəhbərliyinə Madridlə Barselona arasında vasitəçiliyə təşəbbüs etməsi ilə çıxış edən Əli bəy artıq bu dəfə səfərin gerçəkləşdirilməsinin vacibliyindən söz açır.

Sitat: "Təklif edirəm ki, Azərbaycan dövlətinin müvafiq qurumu (XİN) Azərbaycan siyasi rəhbərliyinin İspaniya krallığına rəsmi, yaxud işgüzar səfərini hazırlanın. Ya prezident, ləp yaxşı olar ki, I vitse-prezident səfər edib, baş nazir Rahoya digər protokol tədbirləri görmək yanaşı, vasitəçilik təklifi versin. Vasitəçilik məkanı Brüssel də ola bilər. Bize lazımdır ki, separatizmdən əziziyət çəkən dövlət kimi, təcrübə mübadiləsi imkanımızın varlığını İspanların boynuna qoyaq. Belə təklifin yalnız rəsmi səviyyədə səsləndirilməsinin özü hadisə olacaq. Əgər bu vasitəçiliyə nail ola bilsek, dünya Qarabağ probleminin analogiyada nədən ibarət olduğunu görə biləcək".

VİP sədri I vitse-prezident Mehriban Əliyevanın vasitəçilik etməsinin vacibliyi barədə fikirlərini bir neçə argumentlə əsaslandırır: "Rahoyun ölkəsindəki statusu ikincidir. Bizim də konstitusision ikincimiz vəziyyəti bərabərəşdirər. Bizim ikinci şəxsimiz qadındır. Bu, gender məsələsi olsa da, yumşaqlıq, sülh-pərvərlik, Analıq missiyası kimi təqdim edilə bilər. Mehriban Əliyevanın mühabibə sahəsində heç bir keskin bəyanatı, sərt mövqeyi olmayıb. Danışıqlar və vasitəçilik üçün, Qarabağ probleminin həlli yolunda mühüm keyfiyyət, siyasi-bioqrafik statusdur. Bu səfər həm də ilk rəsmi səfər statusunda Azərbaycan cəmiyyəti üçün lazımdır ki, Qarabağ məsələsi həm iqtidar, həm də müxalifət üçün birinci dərəcəli məsələ olduğu nümayiş etdirilsin".

Əli Əliyev Qarabağ və digər milli məsələlərdə iqtidár və müxalifətin bir cəbhədə olmasına önemini də qeyd edib.

İqtidaryönlü deputat, Ana Vətən Partiyasının sədri Fəzail Ağamalı "Yeni Müsavat" a açıqlamasında

Ə. Əliyevin təklifinin həyata keçirilməsinin mümkün-süzlüyündən söz açdı: "Düşüncəmə görə, bu təklif reallaşması mümkün olmayan, reallıqdan uzaq bir təklifdir. Çünkü artıq İspaniya və Avropa Birliyi Kataloniya məsələsini, ispan konstitusiyasını əsas götürür, amma Azərbaycanın 20% torpağı işğal olu-

Azərbaycan da Avropa ölkəsidir. Necə olur ki, İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

Müxalif partiyə sədrinin hakimiyyətə təklifinə cavab geldi

Fəzail Ağamalı: "Əli müəllimin Mehriban xanımı xoş münasibətini, ona rəğbətini təqdir edirəm, lakin..."

Əli Əliyev

Fəzail Ağamalı

ropa Birliyi İspaniyanın yanında oldu, bütün dövlətlər Kataloniyanın müstəqilliyini tanımışdır. Onların atmış olduqları addımı pisləyən bəyanatlarla çıxış etdilər. Əminəm ki, bu məsəle İspaniyada bitdi. Ola bilə ki, muxtariyyətin hüquqları bir az genişləndirilsin. Lakin Kataloniya məsələsinə Azərbaycanın vasitəçilik etməsi real deyil. Ölkəmizin bu təkliflə çıxış etməsinə bu gün ehtiyac da duymuram. Amma keçirilən referendumda Avropanın sərt mövqeyi kifayət qədər dəsندürütür. Xatırlayırsınızsa, president İlham Əliyev və ölkə başçısının İctimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov son Brüssel sammitində bu fikirlər dövlət adınlı səsləndirdilər ki, Dağılıq Qarabağ məsəlesi Azərbaycan Konstitusiyası çərçivəsində həllini tapmalıdır. Kataloniya problemi də İspaniya Konstitusiyası ilə bağlı ölkə presidente bəyanatları var. Onun bəyanatları əslinde dövlətin mövqeyini ifade edir, bu mövqə de şübhəsiz ki, Mehriban xanımın mövqeyidir. Mehriban xanımın da mövqeyi ölkə başçısı qədər sərt və birmənalıdır. Nəzərə alaqlı ki, bu gün İspaniyada məhərabə getmir, radi-

nub, lakin sonuncu Brüssel sammiti istisna olunmaqla, Avropa ölkəmizin ərazi bütövlüyünü ifadə etməyib. Kürdəstan məsələsinə diqqət edək, dünya demək olar ona qarışmadı. Ermənistənə təzyiq olunmur, əksinə, təcavüzkar ölkə Avropa İttifaqı ilə münasibətləri möhkəmləndirir".

Deputat Mehriban Əliyevanın vasitəçilik etməsi real deyil. Ölkəmizin bu təkliflə çıxış etməsinə də toxundu: "Mehriban xanım Azərbaycanın siyasi həyatında kifayət qədər ciddi nüfuz qazanan, ölkə başçısından sonra böyük reytinqi olan bir siyasetçi, dövlət xadimidir. Məhərabə, ərazi bütövlüyümüzün təmin olunması ilə bağlı ölkə presidente bəyanatları var. Onun bəyanatları əslinde dövlətin mövqeyini ifade edir, bu mövqə de şübhəsiz ki, Mehriban xanımın mövqeyidir. Mehriban xanımın da mövqeyi ölkə başçısı qədər sərt və birmənalıdır. Nəzərə alaqlı ki, bu gün İspaniyada məhərabə getmir, radi-

kal xarakter daşıyan qarşı-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

rdur məsələlər yoxdur. Bütün məsələlərin həlli İspaniya qanunları ilə həyata keçirilir. Belə olan halda səhəbət hansı sülhənə gedir? Problemlər qarşılurma həddinə çatmayıb ki, Mehriban xanım rəhbəri olduğu sülh missiyası Azərbaycan tə-

Yola birgə davam, yoxsa tamam?

Azərbaycanda 46.4% təhlükəsi -

Bakı üçün kritik gün

REAL sədrinin işi ilə bağlı Avropa Şurasının Azərbaycan hökumətinə verdiyi vaxt bitir; AŞ Nazirlər Komitəsinin sabahki qərarı nə olacaq, Strasburqda daha 4 həftə gözləyəcəklərmi?..

Sabah - dekabrın 5-də həbsdəki REAL sədri İlqar Məmmədovla bağlı Azərbaycanla Avropa Şurası arasında bir müddətdir yaşanan gərginlik həlledici nöqtəyə çata bilər. Avropa Şurasının baş katibi Törbron Yaqlanın təşəbbüsü ilə başlanmış bu gərginliyin nə ilə sonuclanacağı yəqin ki, on çok təşkilatın özündən, daha doğrusu, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin verəcəyi qərardan asılı olacaq.

Komité isə elan edib ki, dək icra olunmamış qaldığı REAL sədri ile bağlı Azərbaycanın Avropa Konvensiyasının 46.4 maddəsini yerine yetirib-yetirməməsinə dair Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi müraciət edə bilər. Xəber verildiyi kimi, rəsmi Bakı artıq məsələ ilə bağlı yekun mövqeyini 7 sehifədən ibarət izah-şəhələ təşkilata çatdırıb.

Fakt budur ki, İlqar Məmmədov buraxılmayıb və ehtimal ki, dekabrın sonunda gözənlənilən əvvərəncəmə və ya parlamentin qəbul elədiyi yeni qanunla azadlığa çıxacaq. Süal da belədir ki, məsələ ilə bağlı neçə il gözləyən Strasburqun daha bir neçə həftə gözləməyə hövseləsi çatacaqmı, yoxsa hər iki tərəf üçün on arzuolunmaz ssenari - Azərbaycanın təşkilatdan çıxarılması proseduru işə salınacaq?

*****

İstenilən halda "top" indi AŞ tərəfindədir. Doğrudur, bu məsələ ilə bağlı Azərbaycana münasibətdə birtərəfli yanaşmanın olduğunu düşünənlər az deyil. Belə rəylər var ki, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin çoxsaylı qərarları indiyə-

masını sərgiləyib. Bundan əlavə, Rusiya təşkilatdan gedərsə 140 milyonluq əhalinin Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə müraciət imkanından məhrum olacağından narahatlıq ifadə edən Yaqlanın nədənse Azərbaycanın 10 milyonluq əhalisinin eyni aqibətlə üzləşəcəyini görmezlikdən gelib.

Lakin hətta "ikili standart" yanaşması varsa belə, Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin neçə-neçə qərarı icrasız qalıbsa belə, bu, ölkəmizin durumu yüngülləşdirir. Nəden ki, Avropa Birliyi kimi, faktiki, xristian klubu olan Avropa Şurasında müsəlman-türk dövləti kimi Azərbaycana daim məxsusi diqqət var və həmişə də olacaq.

Söhbət əlbəttə ki, Avropa-da bizi xoşlamayan, Qarabağ məsələsində beynəlxalq seviyyədə mövqeyimizi zəiflədib erməni işgalına haqq qazandırmağa çalışın məkrli anti-türk dairələrindən gedir. Mövqeyimizi zəiflətməyin bir yolu da ölkəmizin nüfuzunu zədələmək, onu sivil dünyadan gözündən salmaqdır. On azı, bu üzdən Azərbaycan bütün sahələr üzrə, o cümlədən də demokratiya və insan haqları məsələsində daima işgalçı Ermənistandan bir, mümkünse, iki addım öndə olmalıdır.

Bununla da Yaqlan faktiki şəkildə iki üzv dövlət - Azərbaycan və Rusiya arasında əsasız fərqli qoyduğunu bürüze verib, "ikili standart" yanaş-

*****

Söz yox ki, Azərbaycan da Avropa Şurasına, Qerbə lazımdır. Öks halda, yeni ölkəmizin təşkilatdan çıxması ilk növbədə Rusiya üçün yaxşı sürpriz olar, Kreml anti-Qerb koalisiyasını genişləndirmək, Azərbaycana təsirləri artırıb bölgədə möhkəmlənmək, regiondakı Qerb obyektlərini siixidirməq üçün yeni fırsat verər. Erməni çevrələrinin sevinci də öz yerində.

Yada salmaq gərəkdir ki, Avropa Şurası Azərbaycanın ATƏT-dən sonra üzv olduğu ikinci mötəbər Avropa (Qerb) strukturudur. Bakının Qerbə münasibətlərində, balans siyasətinin qorunmasına bu amil az önem kəsb eləmir. Üstəlik, bu təşkilat (AŞ PA) illər önce Ermənistani işgalçi kimi tanıyan qətnamə qəbul edib.

Sianid ampulası

Xalid KAZIMLI

Bu cür intiharları 72 il önce faşist marşallar etmişdilər. Əvvəlcə nasist Almaniyasının süqutundan sonra qaçmağa çalışarkən müttəfiq qoşunlar tərəfindən yaxalanmış və ölüm hökmünə məruz qalacağı öncədən bəlli olan reyxsfürer Henrix Himmler, sonra issa Nürnberg prosesində asılmışla ölüm cəzasına məhkum edilmiş Herman Görinq (Hitlerin sağ eli) zəher içərik özlərini öldürmişdilər.

Onların içdiyi zəher eyni idi: balaca ampulda saxlanan kalium-sianid.

Dünyanın ən qanlı, ən amansız müharibəsinin baş cəlladları zəher içərik özlərini öldürən zaman Slobodan Pralyak çağayı, hələ danışa, yeriye bilmirdi. Amma üstündən 72 il keçəcəkdi və onu da hərbi cinayətlərdə ittihad edəcək, ağır cəza verəcəklər və o da sırf Herman Görinq kimi sianid ampulasına əl atacaq, son sözünü deyib, zəheri ağız boşluğununa tökəcəkdi.

Pralyakin həyatı başqa cür başlamışdı. O, ilk addimlarını alman faşistlərindən, xorvat millətçilərindən təmizlənmiş Xorvatiyada atmışdı.

Slobodan itxisasca mühəndis idi, amma kinorejissor və yaçıçı kimi şöhrət qazanmış, arada bisnesmen de olmuşdu. Əger SSRİ, sosialist düşərgəsi, eləcə də Yuqoslaviya federasiyası dağılmışsaydı və bu federasiyaya daxil olan kiçik respublikalar arasında qırın-dava başlaması saydı, Slobodan Pralyak öz bədii filmlərini, seriallarını çəkə-çəkə ömrünü xalqın böyük ziyalısı kimi başa vuracaqdı.

Ancaq dəyişen dövran, siyasi təlatümlər, lokal hərbi toqquşmalar bir çox ölkələrdə intellektuallara hərbi mundır geydirdi kimi, Xorvatiyada da Slobodan Pralyaka eyni munduri biçirdi. O, Xorvatiyının quru qoşunlarının generalı, Xorvatiyada müdafiə şurasının üzvü oldu, yüksək hərbi vəzifələrdə çalışıdı, vuruşdu, axırdı hərbi caniye çevrildi.

Müharibə elə şeydir ki, onun qayda-qanunlarına riayət etmək çox çətindir. Başdan-ayağa cinayət demək olan müharibədə hərbi cani olmaq an məsələsidir. Bir ehtiyatsız əmr, bir şifahi göstəriş (məsələn, bir mülki şəxsin, əsirin güllələnməsi) kifayətdir ki, müharibəni uduzduğun təqdirdə hərbi cani kimi mühakimə olunasın. Hətta bəzən müharibəni udanları da hərbi cani kimi mühakimə edirlər. Elə serb və xorvat generalların başına gələnlər de bu tipden oldu.

Onlar Balkanların kimsəsiz müsəlman əhalisini, albanları, boşnakları acımasızcasına kütləvi şəkildə qətlə yetirmiş, qadınları kütləvi şəkildə zorlamış, əşirləri kütləvi şəkilde məhkəməsiz-filansız edən etmişdilər.

Ortada bu qədər cinayət vardi, xəndəklərdən kütləvi məzarlıqlar aşkarlanırdı, itkin düşənlərin (daha dəqiqi, məzarlarının yeri bilinməyənlərin), zoraklığa məruz qalmış qadınların, uşaqların sayı-hesabı yox idi, ancaq bu cinayətlərə görə heç kəs cavab vermək istəmirdi. Bütün serb və xorvat generalları "aydan ari, sudan duru"ydular, her biri məhkəmədə heç nəde günahkar olmadığını söyləyir, "biz xalqımızın azadlığı, təhlükəsizliyi üçün vuruşmuşuq" deyirdi.

Ancaq Haaqa beynəlxalq tribunalının hakimləri qatil generaların gözünün yaşına baxmadılar, çünki onlar Srebrenitsa qətləməsindən sonra salınmış əucsuz-bucasız məzarlığı və 20 il-dən bəri qan ağlayan insanların, kütləvi şəkildə mehv olmuş ailələrin faciəsini görmüşdülər. O insanlara bu faciəni yaşadanlar bu generallar idı və indi məhkəmə öündə quzu kimi durmaları önem daşımdırı.

Slobodan Pralyak da onlardan biri idi, sona qədər məsum olduğu dedi və axırdı da özünü ona görə öldürdü ki, aldığı cəza (20 il həbs) görə verdiyi apelyasiya şikayəti temin olunmamışdı. Adam türmədə ölçəcini bildiyindən dünyani mono-tamaşa göstərərək, son rejissorluğunu edərək tərk etdi.

Her dəfə hansısa hərbi cani mühakimə olunarkən adının yadına erməni generalar düşür: Vazgen Sarkisyan, Serj Sarkisyan, Seyran Ohanyan, Samvel Babayan və başqları.

Vazgen Sarkisyan öz millətindən olan şəxslərin əliyle 1999-cu ildə, baş nazir vəzifəsindəyən parlament qətləməsindən ölürləndi. Seyran Ohanyan uzun müddət müdafiə naziri oldu, indi istefadıdır, arvadının intim heyati ilə bağlı adı dillərdə dolaşsa da, siyasi ambisiyalara malikdir. Samvel Babayan bu yaxınlarda hebs edib 6 il ceza kəsiblər. Serj Sarkisyan isə hərbi mundirdə helikopter minib, bir zamanlar hərbi cinayətlər töretdiyi mahala - Qarabağ'a gelir.

Biz onların heç birini cəzalandırma bilməmişik. Onların heç biri sianid içməyə vadar olacaq qədər ağır mühakimə olunmayıb.

Təkcə Xocalı qətləməsindən sonra qətləmənin öndə durmamış Dağılıq Qarabağ ixtilafı Azərbaycan hökumətinə bir daha belə fors-major vəziyyət-lərin yaranmasına üçün daha diqqətli olmağa və effektli tədbirlər görməyə çağırır.

□ "Yeni Müsavat",
Analitik xidmət

Sağlam xalq nağılı
Zamin Hacı
zaminhaci@mail.ru

"Bizləri çasdırıcı cavamlıq,
İndi hər ikimiz çəkirik ah, ah, ah"

(xalq artisti Namiq müəllimin
repertuarından)

Sosial müdafiə naziri yaşılı insanları sevindirən açıqlama vermişdir, deyr yanvardan pensiyalar qazacaqdır. Ne qədər qazacaqdır, onu deməyib, cümlə məbəd eşitərək ürəyi xəsta insanlar sevindən öle bilerlər. Axi bida pensiyalar adətən 75 qəpik, 1 manat 30 qəpik, canım sənə desin, 2 manat (!!! - bu lap fantastik artım növüdür, Ermenistanda heç vaxt rast gəlinmeyibdir, o üzən İravanda xalq qalmadı, hamisi Kaliforniyaya qədi getdi) artırmışdır. Həmkarın Elşad Pasasoylu birlikdə xeyli sual hazırladıq və hemkar şəhərimiyyəti ilə onu cavablaşdırmasını istedik.

Azer Həsət:

- He, "sizi niye deputat qoymalar" sularının cavabını tam və bildirmidim. İstərdim, ona qayidim...
(Əvvələ ötən sənəmdən)

R.Arifoğlu:

- Nəinlik deputat qoymular, heç ev de vermedilər.

S.Telmanqızı:

- Amma mənəc, evden siz özü-nüz intiqam etmişdiz... Teşkilatınızın 4 üzvünə verdilər evi. Düz bilirəm?

- Yox, 4 deyil, 6 үzülmə. Ona da əydinlik gəfirəcəm. Amma öncə deputat olmağa niye qoymadılar sularının cavabından başlayım. Mənəc elə gəlir ki, bısuala man deputat qoymayanlar bunu məsləhət bilməyənlər cavab vera biler. Amma man yüz faiz eminim ki, Azərbaycanı hazırladıq və təqdim etdik. Bəzən kimi əməkdaşları qazanmaq mənəmən çatdırıb. Amma ona dəstək verdi. 85 qərəb keçirildi. Bəzən kampanyanın uğuru da onda ididi, mən idən seçicilərə deyirdim ki, mən özəm olmağın üçün dərhal qəbul etməliyim. Səssiz səkkidə öz işimlə meşğul olurdum. Bunu medyaçılar çıxardılar. Mən özəm idəm. İndi da bunu edirəm. Bəzən səs-küyle, bezen sessiz.

R.Arifoğlu:

- Cox iddialı oldıdım, bu rəqəm? Belə, bir az aşağı düşəsini?

- Xeyr, düşə bilmərem. Niye, bilsizim? Azərbaycan hökuməti ididən deyir ki, Avropa Şurası, Avropa parlamenti bize qarşı qətnamə qəbul etdi və sair. Niye qəbul edir, bilsizim? Cümlə parlamente oturanları 90 fəzilənin deputatları və xəbərləri. Hətta bezi bəzər kartlarını da başqalarına verirler ki, onun yerine səs versin.

S.Telmanqızı:

- Azər bay, bu qəder iddialı olmanın arkasında "mən ingilis dilini bilmir" argumentini dayanır? Siz bununa əyndürünüz üçün özünüzü o 90 fəzilən üstün hesab edirsiniz?

- Xeyr, size ingilis dilini bilmədiyi halda mənən dəha ugurlu adam misal çəkə bilər ki, bədən Umut Rəhimoglu. Doğrudur, o da ingilis diliyi öyrənir, amma özüñün teşkilatının qəsiksi mənənən idir. Onun imkanları və sər yeterince böyükür.

S.Telmanqızı:

- Keçək ev mesəlesinə...
- Mən ağlamamı, sizləməni sevən bəyimləm...

R.Arifoğlu:

- (dəqiqəsindirməye çalışır) Bakıda yaşasdığınız evin göstəricilərinə bila bilərik?

- Tabii. Panel evde yaşayırıam. Ailem 4 nəfərdən ibarətdir. Bir oğum, bir qızım var. 42 kvarat metr sahəsi olan evde yaşayırıam. Bu işin xüsusi.

S.Telmanqızı:

- Səssən səzən ev teşkil edilibi?

- "Metbəuat" hamim biliyir. Birbaşa deyilir, sorusular, teşkil edilir...

- Xeyr. Menim kürsəyim, incəməməsənəsindən başqa meqəm dayanır. Ağrı, men jurnalistlərin binasından ev almağı uyğun sayıram. Çünkü mən gedib beynəlxalq teşkilatlarda iştirak edirəm. Bu deməliyim ki, xeyr, ehtiyac yoxdur. O qədər axırlardadır ki, Blumberq heç bunu yazmağa ehtiyac duymayıbdır (araşdırma 163 ölkə arasında aparılıb).

Yəqin deyiblər gedin cavamlığınızı eləyin, indeks-zad niyinizə lazımdır...

8-9

Müsahibə

Xudat mərkəz olmaqla 56 sayılı sündüm ki, mənim burda ne işim var? Gedirsin ki kabinetin, orda işləyin, öz hayat yolum haqqında. Adını hələlik şətti orlaq "Əməkdar jurnalı" qoymışam. İndiyedek 20 min söz yazmışam, yadiqca yadına nələr düşür. Orda elə detallar var ki, məhz mənim biografiyam-dadır və heç bir azərbaycanlı onu tarixdə tekrarla bilməyəcək.

S.Telmanqızı:

- Yeni, deyirz ki, avtobiografiyanız o qədr zəngindir ki, Metbəuat Şurası sədrliyi sizin üçün kiçikdir...

- Beli, kiçikdir. Metbəuat Şurası bir QHT-dir. Sanballı QHT-dir. Biliyəm ki, bəzə deputat Milli Meclisde olaqmadansa, Metbəuat Şurası sədrli olmayı istəyerdilər. Amma man orda nümayəndəsi biz olan yerdə gəzəydi. 85 qərəb keçirildi. Bəzən kampanyanın uğuru da onda ididi, mən idən seçicilərə deyirdim ki, mən özəm olmağın üçün dərhal qəbul etməliyim. Səssiz səkkidə öz işimlə meşğul olurdum. Bunu medyaçılar çıxardılar. Mən özəm idəm. Gördük ki, man yoxam, qətiyyən küçəyə çıxməyin. Zərba geleceksə, döyülen de, vurulan da, yaranan da mən olmamışam. Nəticə də o oldu ki, xalq mane səs verdi. Amma ne baş verdi? Gecə 2-de mərkəzə "Azadlıq"

S.Telmanqızı:

- Siz de hökumətə münasibətədə loyal və güzəlti birisiz. Niye uyğun olmasın ki?

- Xeyr, səhəb hökumətdən getirin ki. Ümumiyyət, münasibət getirin ki. Ümumiyyət, münasibət

- Xeyr, onlar xırda şeylərdir. Men idir bir kitab üzərində işləyin, öz hayat yolum haqqında. Adını hələlik şətti orlaq "Əməkdar

jurnalı"

qoymışam. İndiyedek 20 min söz yazmışam, yadiqca yadına nələr düşür. Orda elə detallar var ki, məhz mənim biografiyam-dadır və heç bir azərbaycanlı onu tarixdə tekrarla bilməyəcək.

S.Telmanqızı:

"Bir də görürsen, dünənki bir uşaq çıxır ortaya və deyir ki, sənin videoonu paylaşım? Sanki mənim yataq videom var bunun əlində"

S.Telmanqızı:

- Siz de hökumətə münasibətədə loyal və güzəlti birisiz. Niye uyğun olmasın ki?

- Xeyr, səhəb hökumətdən getirin ki. Ümumiyyət, münasibət

kəli yolları çıxardin..."

- Yox, icazə verin cavab verim.

Man o çıxışi seher günü belə bir köşə yazmışdım - "Heydər Əliyev haqqda yazı. Sureti Murtuz Ələsgərov rova".

- Yox e, yox. Men zəten o statutda bir adamam.

S.Telmanqızı:

- Cox təhlükəli tənqid sayılmalıdır.

- Bunun tərkibi de vardi axı.

R.Arifoğlu:

- (zarafatla) Azər,cox provakasiyalara uyma.

- Hakimiyətdə məni isteməyən "n" qədər adam ar. Niye? Çünkü onlar dilimizi-dilçiyimizi, keşmişimizi bilsilər. Birincisi, düşünlər ki, yox, bular biza alternativ olalar. İkinci de, keşmiş mütəxəttifçidir, qorxulu ola bilər. Amma mən xərəkətə adəmam ki, Təkcə o biografiyaya baxanlar mənə qıymet verə bilərlər. Çünkü odaqda qazanmaq üçün insanlar milyonlar ödəyirlər.

S.Telmanqızı:

- Biografiyandıqda qızır duyduğunuz məqəmləri sadaladınız bayraq. Təməl olunduğunuz beynəlxalq teşkilatın, gördünüzün işlər, çıxışlarınız, yazılınız?

- Bas biografiyandıqdan silmək iştediyiniz məqəmlər, anlar var mı? (zarafatla) Məsələn, "Azadlıq" qəzetinizdəki yazılarını?

- Eslə, Bu daqıqə şanslı olsa, onların hamisini yenidən çap edərəm. Ele bu tribunadan da istifadə edib, bir dəhə deyirim kimin idməninə bağlı nəsə varsa, ortaya qoysun. Mütənəddilər qıxışları, qəzetdəki yazıları.

S.Telmanqızı:

- Niye? O da oynaması, gizli əlaqələri sevir axı.

- Bu, onun xərəkətidir, mənim xərəkətim deyil ki. Onun xərəkəti belədir ki, oynayır, oynayır və gələcəkdə dərək yoldaşlığını, təcəssüməyənən yoxdur. Çünki əl-ciçək, man bu gün deyirməsem ki, Rauf Arifoğluun arxasındaydım, tərəfdarıyam, bu, birmənalıdır.

S.Telmanqızı:

- Amma dəyişə de bilsərsə mövqeyinizi...

- Bilirsiz nə vaxt deyisəcəm? Görəmək, Azərbaycanımız vəxtilə ürək məbərdən apardığımız xəzinədən istiqamətə gedir. Məsələn, Rusiyadan vassalınlığı təqribən, demək olar. Çünki əl-ciçək, man bu gün deyirməsem ki, Rauf Arifoğluun arxasındaydım, tərəfdarıyam, bu, birmənalıdır.

S.Telmanqızı:

- Niye bu çağırışa ehtiyac duyduyunuz?

- Bir də görürsən, dünənki bir uşaq çıxır ortaya və deyir ki, sən videoonu paylaşım? Sanki mənim yataq videom var bunun elində.

S.Telmanqızı:

- Bişərsiz nə vaxt deyisəcəm? Görəmək, Azərbaycanımız vəxtilə ürək məbərdən apardığımız xəzinədən istiqamətə gedir. Məsələn, Rusiyadan vassalınlığı təqribən, demək olar. Çünki əl-ciçək, man bu gün deyirməsem ki, Heydər Əliyev haqqında təqribən, ona nəsi dəyişməz ki, ona etdirir, bir foto var. Orda ona ne deyiridir?

- (gülür) He, bu suali mənə deyərəm. Mən qazax dəstələr dünəninin bütün ölkələrinin sahələrində olmuşdur. Bir dəfə də men onlara Bakıya gələnlərə səyəldim. Onlardan biri şəhərimizə gələn kim Bakını çox ecazkar şəhər olmaşı baradı. Status yazıldı: "noçnay qorod, nebesny krasot".

- Men de qazax dəstələrindən biri, Murtuz Ələsgərov bir açıqlama vermişdi ki, Heydər Əliyev təqribən, heç kim onun hadıqında yəzmişdir. Yaza, cazalndıracıq. O zaman mənim esas hadımları dedim ki, Heydər Əliyev iddi. Çünki hökumətin başında on dayanırdı.

R.Arifoğlu:

- Facebook şəhifəndən "İlahi Əliyevlə yan-yanə gedərən, ona nəsi dəyişməz ki, etdirir, bir foto var. Orda ona ne deyiridir?

- (gülür) He, bu suali mənə deyərəm. Mən qazax dəstələr dünəninin bütün ölkələrinin sahələrində olmuşdur. Bir dəfə də men onlara Bakıya gələnlərə səyəldim. Onlardan biri şəhərimizə gələn kim Bakını çox ecazkar şəhər olmaşı baradı. Status yazıldı: "noçnay qorod, nebesny krasot".

- Men de qazax dəstələrindən biri, Murtuz Ələsgərov bir açıqlama vermişdi ki, Heydər Əliyev təqribən, heç kim onun hadıqında yəzmişdir. Yaza, cazalndıracıq. O zaman mənim esas hadımları dedim ki, Heydər Əliyev iddi. Çünki hökumətin başında on dayanırdı.

R.Arifoğlu:

- Sevinc xanım, Azəri çox təhlükə

"Mətbəuat Şurası sədrliyi mən çapda adam üçün çox kiçik vəzifədir"

S.Telmanqızı:

- Azər bay, bu qəder fealsız və ilərlər mediasız, yazarız, verilişlər aparsız. Niye idiyə qəder bir media quruluşu - sayt, qəzet yaratıbmış? Neqə ildər medədasınız?

- Davamlı olaraq 97-ci ildən mediyadamyam.

S.Telmanqızı:

- Media və maşın biznesi... Bir-birindən nə qəder de fərqli sahələr...

- Bəli, amma biz 2005-ci ildə inqilab etmek istəyirdik. Azərbaycanda da proseslərənən qurulmuşdur. Yarım-qaldı o hissə.

- He, 2005-ci ildə ne baş verdi?

Ticarət qurmaq istədim, amma özüm-özümü nifret edədim. Onu da ahaliyələr belə idi, man Almaniya gedib-gerdim, orda özümü tərəfdən taşpmışdım. Maşın ticarəti ilə məşğul olan bir dostumuz vərdi.

S.Telmanqızı:

"Baxış bucağı"

Noyabrin sonlarında İspanyinin Barcelona şehrində Sosyalist Internasionalının (Sosintern) Şura iclası keçirilib. Azərbaycandan bu qurumun üzvü olan ASDP sədri, deputat Araz Əlizadə də bu məqsədə Kataloniya da olub. Müsahibimle əvvəlcə separatçı bölgəde keçirilən toplantı barədə danışdıq, daha sonra isə digər mövzulardan da bəhs etdik.

- *Araz bay, belə bir həssas vaxtda separatçı bölgəde keçirilən tədbirdə iştirakınız xeyli maraq doğurdu. Siz ki kim davət etmişdi?*

- Qonaq davət edən tərəf İspaniya Sosialist Partiyası ve Kataloniya Sosialist Partiyası idi. İclasda 90-na yaxın dövlətin nümayəndələri iştirak edirdi. Bütün əsas məsələ həmişəki kimi Qarabağ məsəlesi idi. Bir də ki, biz orda Ecspo-25-in təbligatını aparırdıq. Xüsusən də həkim partiyalara müraciət edirdik ki, seçki zamanı Azərbaycana səs versinlər.

- *Qarabağ məsələsinə önmər verdiyinizizi bildirdiniz. Məvqeyiniz və ordakı müzakirələr barədə nə deyə bilərsiniz?*

- Qarabağla bağlı partiyamızın sədr müavini Səməd Əlizadə çıxış etdi. O qeyd etdi ki, çox qəribədir, hər hansı bir dövlət BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarlarını yerinə yetirməyənə ona qarşı sanksiyalar tətbiq edilir. Dünyada yeganə dövlət var ki, o, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətəhamələrini yerinə yetirmir, ancaq ona qarşı heç bir sanksiya tətbiq edilmir. Hətta dönyanın aparıcı dövlətləri - ABŞ, Fransa, Rusiya Azərbaycandan, təcavüzə məruz qalmış ölkədən tələb edirlər ki, güzəştə getsin və danışq aparsın.

- *Maraqlılı budur ki, bu çıxışlar separatçılığın mövcud olduğunu bir ünvanda edildi - müstəqillik sevdasına düşən Kataloniyada. Bu mənədə erməni separatçuları və işgalla bağlı fikirlər necə qarşılındı?*

- Elə Səməd Əlizadə çıxış edəndə onu da qeyd etdi ki, gördüyüümüz kimi, dünya ictimaiyyəti sözü bir yere qoyaq, Kataloniyadakı kimi, separatizmin qarşısını rüseyim hələndə alanda yaxşı nəticələr əldə edilir. Amma burda biz istərdik ki, Sosialist İnternasionalı Azərbaycan xalqı ilə həmşəlik nümayiş etdirib. Sosinternin üzvü olan Daşnak partiyasına təzyiq etsin. Çünkü Qarabağda separatizmin əsas ilhamçısı ele onlardır.

- *Orada Daşnaksütyn Partiyasının üzvləri ilə hər hansı temas, mübahisəniz olduğunu?*

- Görüş olmadı. Onların nümayəndəsi Mario Nalpandyan çıxış etdi. Əvvəl dedi ki, bu gün Ermənistən tarixində en sevimli gündür, Avropa Birliyi ilə müqavilə imzalanıb. Qeyd etdi bu da sübut edir ki, biz Rusiyanın yedeyində getmirik, artıq Kremlin təsirində çıxırıq. Daha sonra iddia etdi ki, Qarabağ heç vaxt Azərbaycanın olmayıb. Çünkü Azərbaycan beynəlxalq hüququn subyekti olmayıb. Hətta bildirdi ki, ümumiyyətlə, SSRİ respublikalarının heç biri beynəlxalq hüququn

subjekti olmayıb. Ona görə Qarabağ ola bilməzdi ki, Azərbaycanın tərkibində olsun. Qarabağ SSRİ-nin tərkibində olub va SSRİ dağilandı təbii ki, öz müqəddərətini həll edib. O, bu cür iddialar səsləndirdi.

- *Bəs, daşnakın sərsəməmələrinə cavab verə bildinizi?*

- Əslində hər nümayəndə heyətinə bir dəfə söz verilir. Mən durdum, barmağımı qaldırb dedim ki, bir dəqiqə imkan

çatdırıram, Qarabağ erməni sözü deyil, erməni dilində bele bir söz yoxdur, mənəsi da "qarabağ" deməkdir. Ardınca da bildirdim ki, Səməd Əlizadə Cənəvərədə çıxış edəndə demişdi erməni xalqının en böyük fəlakəti onun siyasetçiləridir, erməni xalqı buna görə daim eziyyət çekir. Erməni siyasetçiləri bir dəfə İranı satıldılar, sonra Türkiyəni satıldılar, daha sonra Azərbaycana xəyanət etdilər və biz gözləyirik ki, bir gün Rusiyaya

aralar səsləndirirlər. Bu da olur onların "mübarəzəsi". Yəni hər yerde sakitlikdir, her şey normaldır. Dekabrin 21-də onlarda seçkidir, görək nə olacaq. Ola bilsin ki, yenə də millətçilər qalib gəlsinlər. Bu da onunla elaqədardır ki, Katoloniya sosialistləri bu separatçılıqda iştirak etmirlər. Ancaq millətçilərin seçki kampaniyalarını neçə aparacağından çox şey asılıdır.

- *Amma istənilən halda*

zidentizm sülhərvərdir, hətta o qədər sülhərvərdir ki, cina-yetkar Sərkisiyanla sülh namına danışqlara gedir. Biz sosi-al-demokratlar adətən, sülh tərəfdarı olmuşq, amma bize belə sülh lazımdır. Biz istəmirik ki, gənclərimiz bir-birinə nişangahdan baxsınlar. Amma ermənilər bizi vadar etmək istəyirlər ki, biz mühabibəyə gedək. Yada salmaq istəyirəm ki, 1999-cu ildə Serj Sərkisiyan müdafiə naziri olanda Stras-

məxfi saxlayıblar ki, heç mənim onlardan xəbərim yoxdur.

- *Amma bəzən sizin da adınızı bu siyahıya daxil edirler...*

- Bizi daha nə "pərest" adlandırmayıblar? 80-ci illərin sonunda bize deyirdilər ki, onları Azərbaycanda kökləri yoxdur, qərbpərestdirlər. Sonra millətçilərimiz Qərb ölkələri ilə əlaqələr quranda başladılar ki, bunlar ruspərestdir. Daha sonra özləri Rusiya ilə dost oldular

"Mən Azərbaycanda rusiyapərest qüvvələri görmürəm"

Araz Əlizadə: "90-cı illərin parlamentində mənə qarşı ən kəskin çıxışlar edən Tahir Kərimli idi"

"İqbəl Ağazadə ilə nə əvvəl münasibətim var idi, nə sonra"

yəradın. Moderator deyəndə ki, artıq sizin nümayəndə heyəti çıxış edib, artıq mən tribunada idim. Dedilər çıxış ele. Mən dedim bir şeyi demək istəyəm ki, insan - istəyir kişi, istəyir qadın heç vaxt yalan danışmaz. Nə öz həmkarlarına, nə öz xalqına. Burada çıxış edən insan tam yalançıdır ve bilmədiyi şeylərdən də danışır. Dədim mən bəşə düşürəm, o, Argentinada yaşıyib, ne SSRİ-də olub, nə də Ermənistənə olub və bilmir ki, sovet respublikaları beynəlxalq hüququn subyekti idilər. Her bir müttəfiq respublika əvvələ, SSRİ-nin tərkibindən çıxa bilərdi. Ukrayna və Belarus BMT-nin üzvü idid. İntehasi Azərbaycan ittifaqına öz nümayəndəlik hüququnu vermişdi. Qarabağ isə həmişə Azərbaycanın tərkibində olub. Daha sonra bildirdim ki, nəzərinizə

da xəyanət edəcəklər. Dədim Rusiya nümayəndələri, təbrik edirəm, siz də bunu gördünüz. Bunu deyib tribunadan endim.

- *Demək, İspaniya hökumətinin tədbirin Barselonada keçirilməsi ilə bağlı razılığı var idi?*

- Bəli, əlbettə.

- *Kataloniya bölgəsində həzirdə vəziyyət necadır? Müşahidələrinizi bölüşə bilərsinizmi?*

- Təbii ki. Deyim size. Heç bir gərginlik yoxdur. Hər yerde çox sakitlikdir. Deyək ki, iki qonşudur, biri İspaniyanın bayrağını asıb, digəri Kataloniyanın. Bu, onların etirazıdır. Sonra eyvanlarda insan başının maketi asılıb, ağızına "skoç" vurulub, altından "demokratiya" yazılıb. Kataloniya meydانına 15-20 nəfər yaşlı adam çıxır. Bu barədə Səməd Əlizadə də öz çıxışında dedi ki, bizim pre-

Kataloniyanın qayıdan ASDP sədri "Yeni Müsavat" a danışdı

Madrid güzəştə getməyəcək...

- Yox, deyiblər güzəştə olmayacaq. Hətta muxtariyyət hüququnu onlardan aldılar. Kataloniya əsas məsələ odur ki, İspaniya büdcəsinin 70 faizini verir, amma Madrid Kataloniya 40 faiz vəsatı qaytarır. İndi bunlar isteyirlər ki, bütün pullar özlərində qalsın. Lakin separatçılıq Kataloniyanın iqtisadiyyatına çox böyük zərər vurdular. 100-ə yaxın şirkət artıq orada fealiyyətini dayandırıb və başqa regionlara keçib. Bu, o deməkdir ki, əvvəlki kimi, 70 faizlik vergini yıga biləyəcəklər.

- *Tədbirdə ispanlarla katalonlar arasında münasibətlər necə idi?*

- Normal. İki siyasetçi. Mən güldüm, dedim bir dəqiqə, başa düşürəm ki, Sosialist Partiyasının Kataloniya şöbəsi ola bilər. Dedi yox, bizdə əvvəldən belədir ki, onlarda ayırdır, biz də, amma həmişə bir blokdayıq.

- *Kataloniyanı gəzmək imkanınız oldu?*

- Təbii ki. Amma müşahide etdim ki, bütün sahilboyu çox bahalı yaxtalar gördüm, eksər yaxtaların üstündə "satılır" yazılıb. Yəni şirkətlər ki, ayrı regionlara keçiblər, deniz kenarındaki yaxtalar lazımsız əşyaya keçidilər.

- *Araz bay, qayıdaq öz bölgəmizə. Azərbaycan əraziləri ni işğaldə saxlayan düşmənlə aparan danışqların perspektivini görürsünüz mü?*

- Yox. Mən danışqların heç bir perspektivini görmürəm. Dağlıq Qarabağ probleminin həllinin birçə yolu var: o da mühabibədir. Bu qərarı da ancaq Ali Baş Komandan vere bilər. Bu barədə Səməd Əlizadə də öz çıxışında dedi ki, bizim pre-

burqda jurnalistlərə demişdi: "Biz bu torpağı tutmuşuq. Əgər sizin torpaqdırsa, gelin mühabibə yolu ilə azad edin". Keçən ilin aprelində biz onların təxribatına cavab zərbəsi vurduqda Sərkisiyan qərib bütün dünya rəhbərlərindən kömək istədi ki, ay aman, qoymayı, azərbaycanlılar bizi qırır. Özü da çox qəribədir ki, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrə olan Rusiya Ermənistənə silah verir, digər həmsədr ABŞ Ermənistənə da, Qarabağa da maliiyə ayırır. Belə olan təqdirdə bu həmsədrələr necə obyektiv ola bilərlər?

- *Vaxtaşırı Azərbaycandakı "5-ci kolon"dan danışlı. Necə bilərsiniz, Yalama stansiyasında rus əsgərini qarşılıqla istəyənlərin sayın qədər?*

- Düşünmürəm ki, rus əsgərini gözləyənlər çox olsun. Mən düşünürəm ki, NATO qoşunlarını gözləyən daha çoxdur. Amma mən istərdim ki, nə rus əsgərləri gəlsin, nə de NATO qoşunları.

- *Bəs, Türk əsgəri necə?*

- Mən ümumiyyətlə, xarici

- Hikmət Hacızadənin diliyle desək, "bizim rus demokrat dostlarımız" bizi İranpərest adlandırdılar. Mən Türkiyədə mühabirətde yaşayanda deyirdilər ki, bunlar Türkpərestdirlər (gülür). Amma mən Azərbaycançımı, Azərbaycanpərestəm.

Size bir faktı da deyim: "Rusiyapərest" dediyiniz Araz Əlizadə 1993-cü ildə Boris Yeltsinə açıq məktub yazmışdı. Buzda də çap olunmuşdu, Rusiya səfirliyinə də vermişdim, Rusiyada da çap olunmuşdu. Yazmışdım ki, Yeltsinə vəzifəsindən getməlidir, o və onun kimi köhnə kadrlar postunda qaldıqca, ölkəyə rəhbərlik etdiqce postsovət məkanında demokratiya mümkün deyil. Onu da nəzərə almığınızı istərdim ki, Yeltsinə çox yaxşı münasibətlərim var idi (gülür).

- *Eyni məzmunlu məktubu Putinə yaza bilərsiniz?*

- Hal-hazırda mən bu cür məktubu kime istəsem, yaza bilərem, bu, bir ikincisi, Putinə qarşı Rusiyada belə bir hərəkat yoxdur.

- *Tahir Kərimli ilə münasibətləriniz necədir?*

- Başa düşmürəm, mən Tahirə göbəkkəsidiyəm ki, hər yerde menim adım olanda onun da adını salırsınız? (gülür) Tahirə AQB-de olmuşdur. Amma 90-cı illərin parlamentində mənə qarşı ən kəskin çıxışlar edən Tahir Kərimli idi.

- *Siz Ümid Partiyasının sadri İqbəl Ağazadənin vaxtilə seçildiyi dairənin deputatınız. Amma nədənsə bündə müzakirələrində İqbəl Ağazadə qədər faal olmadınız...*

- Bündə müzakirələrində fealiyələr olmamalıdır. Fəallıq komitə müzakirələrində olur. Siz görmüsünüz plenar müza-

"Bütün sahilboyu çox bahalı yaxtalar gördüm, əksər yaxtaların üstündə "satılır" yazılıb"

qoşunlarının əleyhinəyəm.

- *Amma Rusiyadan Ermənistəni himaya etməsinin fərqliyi dairənin deputatınız. Amma nədənsə bündə müzakirələrində İqbəl Ağazadə qədər faal olmadınız...*

- Biz heç vaxt başqasına ümidi olmamalıq. Özgəsinə ümidi olan şamsız qalar.

- *Azərbaycanda Rusianın "5-ci kolon"u var mı?*

- Xeyr. Mən Azərbaycanın rusiyapərest qüvvələri görürəm. Olsa da, özlərini elə

kirəldə hansıa teklif verilsin və keçsin? Amma komitə iclaslarında bu, olur.

- *İqbəl Ağazadə ilə münasibətləriniz varmı?*

- Yox. Nə əvvəl münasibətim var idi, nə sonra.

- *Nə vaxtsa üz-üzə gəlib görüşməsiniz?*

- Yox. Məsələn, alman səfirliyində qəbulda o, o tərəfdə durmuşdu, pivəsini içirdi, mən bu tərəfdə...

□ Elşad PAŞASOV

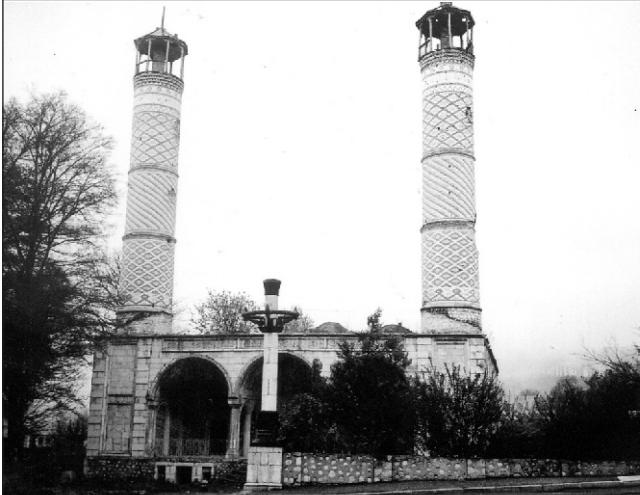

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Qarabağa dair daha bir nəticəsiz danışıqlar ili tarixə qo-vuşmaqdadır. Bu ilin əvvəlində konfliktətrafında durum necə ümidsiz idisə, əfsus ki, ilsonu da faktiki, eyni mənzərə ilə üz-üzəyik - Azərbaycan torpaqlarının iş-gəli davam edir. Tek səbəb, şəksiz ki, problemin dinc həlli üçün görevləndirilmiş ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlerinin bu il də öz missiyalarına barmaqarası baxması, bu azmış kimi gizli-açıq şəkildə işgalçı Ermənistanın təəssübünü çəkməye davam etməsidir.

İş o yerə çatdı ki, Rusiyanın xarici işlər naziri, erməni kökənləri Sergey Lavrov az öncə regiona son səfəri zamanı BMT Tehlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağa dair 4 məlumat qətnaməsini şübhə altına alan fikir söyledi. Halbuki, Azərbaycan ərazilərinin erməni silahlı birləşmələri tərfindən işgal edilməsinin eks olunduğu və Rusiyanın özünün də

səs verdiyi həmin qətnamələri heç kim ləğv etməyib. Bu sənədlər işgalçı qüvvələrin qeyd-şərtsiz Azərbaycan torpaqlarından çıxmasını tələb edir.

*****

Diqqətçəkicidir ki, həmsədrler bütün bu illər ərzində, "nizamlama" prosesi zamanı, demək olar, birçə dəfə belə

Qarabağa gələn Sərkisyanın vertolyotu vurula bilər - ekspert

Ermənistən prezidenti Serj Sərkisyan Dağlıq Qarabağda helikopterlər galib-gedir. Həmin helikopter Azərbaycanın sərhədini hər dəfə pozur. Politoloq Elxan Şahinoglu bu məsələni bir dən müzakirəyə çıxarıb. O bildirib ki, hava məkanını icazəsiz və mütəmodi pozan təyyarəni və helikopteri vurmaq hüquqi baxımdan mümkündür.

"Belədə, Sərkisyanın helikopterini de vurmaq oları? Olar. Ancaq bundan əvvəl Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi bu səpkili açıqlama yarmalıdır: "Azərbaycan hava məkanını pozanlara qarşı tədbirlər sərtləşəcək, hərbi teyyarələrimiz Qarabağ və işgal altındakı digər torpaqlar da olmaqla, ölkənin hava məkanı üzərindəki nəzarəti gücləndirir. Bundan sonra görə məsuliyyət hava sərhədini pozanların üzərində olacaq", - deyə qeyd edib.

Politoloq onu da bildirib ki, kimse bize Qarabağ səmasını nezət altına almağa mane ola bilmez. "Torpaq işgal altında, hava məkanı ki, işgal olunmayıb. Qırıcılarımızın uçuşlarını intensivləşdirməyə ehtiyac var" - ekspert əlavə edib.

Qeyd edək ki, Serj Sərkisyan öten heftə növbəti dəfə Azərbaycanın işgal altındaki ərazilərinə qanunsuz səfər edib, Xankəndində işgalçı qüvvələri təmsil edən zabitlərlə müşavirə keçirib.

Qarabağ

2017-ci ilin əsas Qarabağ dərsi - Rusiya əngəli...

Kreml bu il də problemin həllində aparıcı əngəl olaraq qaldı; erməni separatizminin arxa-dayağı təkcə Rusiyadır mı? **Sabiq prezident:** "Avropa Birliyi Rusiya təcavüzünün kreditorudur..."

həmin qətnamələrin adını çəkməyib, onlara istinad etməyiblər. Hər vəchle onları unutdurmağa çalışırlar. Həmin Lavrov isə bu azmiş kimi, bu il Qarabağda hərbi əməliyyatların Azərbaycanın daxili işi olmadığını bəyan etdi. Bunu da suveren bir ölkənin daxili işlərinə açıq və kobud müdaxilə etdi, Dağlıq Qarabağın hüquqi mənsubiyətini şübhə altına alaraq, ərazi bütövlüyüüməzə qarşı hörmətsiz davrandı.

Bu da nəticə. Yeni nə olacaqdısa o: Qarabağ "yükü" 24 il öncə - həmsədrlik institutu yaradılana kimi harda idisə, ele indi də ordadır. Çünkü ermənipərest vasitəciler illerdər konfliktin həlli üçün real hüquqi platformanı - BMT qətnamələri, beynəlxalq hüququ bir kənaraya qoyub uydurma və qeyri-real həll modelləri axtarışında dirlər.

Təbii ki, rəsmi Bakı heç vaxt öz ərazi bütövlüyü və suverenliyinə xələl getirəcək həll variantlarını qəbul etməyəcək, öz ərazisində ikinci qondarma erməni dövlətinin qurulmasına imkan verməyəcək. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, bunu gözləyənlər boşuna gözləyir. Həc Azərbaycan xalqı da buna izn verməz. Hər necə olmasa, yekun həll variantı parlamentin təsdiqindən sonra ümumxalq referendumuna

çıxarılacek ki, xalq son sözü desin. Xalqın mövqeyi və iradəsi isə çoxdan bəlli. Torpaqdan pay olmaz, xüsusiən de ermənilərə.

*****

Başa çatmaqda olan 2017-ci ilin Qarabağ kontekstində daha bir neçə yadada qalan özəlliyini qeyd etmək lazımdır. Məsələn, bu il həmsədr dövlətlərin hər üçü - Rusiya, ABŞ və Fransa Qarabağdakı separatçı rejimin quldur başçısına qucaq açması ilə yadda qaldı. Azərbaycan həbsxanasının çoxdan darıxdığı "Kremli tulası" Baku Saakyan müxtəlif vaxtlarda həm Rusiyaya, həm də ABŞ və Fransaya, hətta İngiltərəye (London) serbest şəkildə səfərlər elədi, qanunsuz görüşlər keçirdi, "məruzələr" elədi və əlbəttə ki, Azərbaycan əleyhinə hədyanlat söylədi. Moskva da Saakyan hətta XİN başçısı Sergey Lavrov və prezident Vladimir Putinin köməkçisi Dmitri Peskovla Rusiya ermənilərinin lideri Ara Abramyanın 82 faizini Avropa İttifaqı alır. Avropa İttifaqının işə enerji balansını götürsək, bunun cəmi 30 faizini Rusiya təmin edir, qalanlarını Afrikadan, Şimal dənizindən təmin edirlər. Rusiya isə hasil etdiyi neftin, qazın 82 faizini onlara satır. Avropa dərk edir ki, Rusiyanın Donbasda, Kırımda, Dağlıq Qarabağda, Abxazi-

lik istəyini qan gölündə boğduğú halda, həmsərhəd postsovət ölkələrində separatizmə hər cür dəstək verən, imperiya maraqları naminə Gürcüstanın iki separatçı bölgəsinin müstəqilliyini tanıyan, Krimi ilhaq edən Rusiya.

Moskvanın neçə ildi qarışdırıldığı Ukraynanın sabiq prezidenti Viktor Yuşenkonun Bakıdakı konfrans zamanı deydiyi bir fikri burda yada salmağın yeri var. O demişdi ki, postsovət məkanindəki bütün münaqişələrin sponsoru və körükleyicisi tək bir ölkə - Rusiyadır. Maraqlıdır ki, bu arada o, Avropa İttifaqını Donbasda, Kırımda, Dağlıq Qarabağda, Abxaziyada, Osetiyadakı Rusiya hərbi təcavüzünün əsas kreditoru adlandırıb (Virtualaz.org).

Ukrayna KİV-inin məlumatına görə, eks-prezident Avropa İttifaqının Rusiyadan enerji daşıyıcılarını alaraq onun ordusunu maliyyələşdiridiyi deyib. "Rusyanın hasil etdiyi enerji daşıyıcılarının 82 faizini Avropa İttifaqı alır. Avropa İttifaqının işə enerji balansını götürsək, bu-

yada, Osetiyadakı hərbi təcavüzünün əsas kreditorudur? Hansı ki, hər yerdə hərbi bazalar, Rusiyanın hərbi iştiarəkə var", - deyə Yuşenko əlavə edib.

Qeyd edək ki, Ukrayna siyasetçiləri tez-tez Donbassı Qarabağla müzakirə edirlər və hər iki münaqişənin arxasında Rusiyanın dayandığını açıq deyirlər.

*****

Bu, əlbəttə ki, danılmaz faktdır. Artıq o da daşlaşmış həqiqətdir ki, Rusiya həm hərbi təcavüzkar və işgal ortağı, həm de vasitəçi kimi qaldıqça adı çəkilən münaqişə bölgələrində konfliktlər heç öz ədalətli həllini tapmayacaq. Təəssüf ki, Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycan heç olmasa, qarda Türkiyənin vasitəciliyə getirilməsinə nail olmayıb.

Doğrudur, bu il rəsmi konfliktin həllində Ankaranın feallığı artıb. Şəxslən prezident Ərdoğan məsələni Putinlə görüşlərde qaldırb. Lakin hələ ki bu, yeterli deyil. Üç həmsədrin üçün de (Rusiya, ABŞ, Fransa) faktiki, işgalçuya reğbetinin olduğu vaxtda bütövlükde Türkiyənin vasitəciliyə getirilməsi vacibdir. Bu, ilk növbədə balansı az-çox təmin etmək baxımından mühüm önem kəsb edir. Əks halda, Minsk Qrupu tarixin arxivinə verilməlidir.

Rusiya KİV-lərinə son illərdə erməni politoloqlar sürətlə ayaq açıblar. Kremlin mətbuat səhifələrində və telekanallarında çıxış edən ermənilər Azərbaycan əleyhinə fikirlər səsləndirir, bütün fəaliyyətlərini biza qarşı yönəldirlər. Rusiya KİV-ləri isə buna gen-bol şərait yaradırlar.

Rusiya gündəminin ölkəmizdən də yaxından izlenildiyini düşünsək, ermənilərə yaradılan bu cür şərait ciddi etiraz doğurur. Ekspertlərimiz bunun qarşısını almaq üçün dövlət seviyyəsində ciddi fəaliyyətə ehtiyac duyurlar. Ən azından həmin telekanallara və mətbuat orqanlarına kütləvi şəkildə etirazların edilmesi, müraciətlərin göndərilməsinin vacibliyi vurğulanır. Burada Rusiyada yaşayış nüfuzlu azərbaycanlılar, biznesmenlərin, siyasetçilərin, ən əsası, Azərbaycan lobbyinin, fəaliyyət göstərən müxtəlif təşkilatların yetərinə feal olmaması təqdid olunur.

İqtidarınlı deputat Zahid Oruc bildirdi ki, erməni amilinin Rusiya dövlətciliyində rol oynadığı tarixin bütün dönmələrində həmin dövlətcilik bundan ziyan çəkib: "Onlar quruculuqda, xalqla birlikdə regional və bey-

Ermənilərin Rusiya KİV-lərinə gəyiq aqmasının sırrı

Zahid Oruc: "Onlar güclü deyil, daha çox bizimkilər zəiflik göstərirlər"

möhkəmlənməyə çalışıblar. Kiçik xalqlar adətən ayaqda qalmış yollarını bu cür arayırlar. Vaxtılı ermənilər yüzlərlə erməni Moskvada oxudublar, neticədə həmin ermənilər və onların törəmələri indi Elmlər Akademiyasının əsas məqamlarına yiyələnilərlər, eyni zamanda Xarici İşlər Nazirliyi və digər qurumlarda təmsil olunurlar, maliyyə-bank sektoruna sahib dururlar, onlarla erməni küçələri var. Bu baxımdan sizin də dediyiniz kimi, informativ məkannda balans onların xeyrinədir, xüsusiilə, rusdilli orqanlarda".

Deputat Rusiyada bu sahədə ermənilərin üstünlüyünü bir neçə amillə izah etdi: "Əvvəla, azərbaycanlıların orada topalarınaraq, bir qüvvə kimi meydana gəlməsi, sistemli hərəkəti bu dövr ərzində çox zəif olub. Diq-qət edin, "Milyarderler İttifaqı"nın hədəfi Bakırıdə səviyyəsinə qurulur. Hədəf Moskva, Rusi-

ya Duması, Kremlde yerləşmək kimi hallar yoxdur. Bizdə min ilər varlığı uğrunda vuruşmadı hissi cəmiyyətdə bir-birine ötürülmeyib. Onların bu hissi bizdən bir qədər öne keçib. Doğrudur, onlarda bu səbəbi formalaşdırın halların olduğunu deye bilərik. Bu faktda doğrudur ki, ermənilər arxa cəbhə açaraq, xəyanət edərək, Rusiya tərəfindən Osmanlı İmperiyasına qarşı vuruşublar. Bunu onları ayaqda saxlayıb, dünyada səpələnmiş şekilde bu güne getirib çıxarıb? Unutmaq ki, bu hədəflər bizim üçün əlçatmaz deyil. Bizim onlardan xaricdə imkanlarımız qat-qat artıqdır. Təəssüflər olsun ki, həmin hədəflərə doğru fealiyyət aparılmış. Rusiyada tənənmiş azərbaycanlıların əksəriyyəti rus dilinə peşəkar şekilde yiyələnilərlər, politoloji-siyasi fikirlərə malikdirlər. Amma təəssüf ki, bu cür müzakirələrde guya ruslar çağırırmış kimi nəzəriyyə-

lərle özlərini arxa planda saxlayırlar. Sizi inandıram ki, bu məsələdə ermənilər güclü deyil, daha çox bizimkilər zəiflik göstərirlər. Hansı Avropa ölkəsinə gedib media ilə münasibət qurusan, görürsən ki, burada erməni yox imiş. Sənki ermənilər hansısa düşüncələrimizin həyata keçirməsi üçün bu yollardan istifadə edirlər. Zəif nöqtələrimizi erməni amilinə bağlayanda mənzərə yarımqıq qalır. Onu da qeyd edim ki, indi qədər yüksək dənəyagörüşü daşıyan adamlarımızla qarşılışlaşmışam, onlarla ünsiyyət imkanımları olub. Təəssüf edirəm ki, bunnar akademik məkanda irələmək istəsələr de, dediyimiz məkana gəlib çıxa bilərlər. Sizi emin edirəm ki, azərbaycanlıların bu istiqamətə orada nəsə fealiyyət göstərmələrinə heç nə mane olmur. Dövlət müxtəlif tədbirlərdə bu məsələləri dəfələrlə irəli sürüb. Prezident İlham Əliyev deyir ki,

siz harada varsınızsa, ora Azərbaycanın bir səfəriyidir, diplomatik temsilciliyidir. Üçünüz bir araya gelmirsiniz, gelmeyin, hərəniz ayrı-ayrılıqla bu ölkənin mənafeyi üçün fəaliyyət göstərin. Bundan ötrü de onların üzərinə öhdəliklər qoyulmayıb. Ulu önder 2000-ci ilde Fransaya səfər edərkən azərbaycanlıları topladı və dedi ki, nə olar siz də "Le Monde" qəzetində bir yazı verin. Dərhal başladılar ki, bundan ötrü para teleb olunur yaxud dövlət buna kömək etsin. Halbuki həmin sözü deyənlər Parisdə şəraitləri, imkanları ilə seçilən şəxslər idilər. Düşünürəm ki, qeyd etdiyimiz xətti Rusiyada mütləq mənada Rusiyada gücləndirmək lazımdır. Buradan biz zərbələr alıraq. Bu xətti digər xərici məkanda da aparmalıq. Sonda bir faktı də deyəcəm. 2008-ci ildəki "beş günlük" savaşda Gürcüstan həm əraziləri ni itirdi, həm də humanitar fəlakətlər yaşadı. Amma beynəlxalq məkanda ən nüfuzlu KİV-lərdə tek gürcüler Rusiyaya qarşı böyük bir informasiya savaşı aparıdilar və öz həqiqətlərini təqdim edə bildilər. Biz düşünmeliyik ki, söhbət təkcə Qarabağ kontekstində fealiyyətdən getmir. Küçə aksiyaları ilə heç nə həll olmur, doğrudur, ictimai təzyiqdir, amma fealiyyət yüksək səviyyədə olmalıdır!"

□ Cavanşir Abbaslı

Jirinovskinin dili ilə Kremlən postsovet ölkələri və Avropaya şok təhdid

Əhəd Məmmədli: "Putin özünü vəhşi rus ayısı kimi hiss edir, Rusiyani bir siyasi "bratva" idarə edir..."

Rusiya Liberal Demokrat Partiyasının sədri Vladimir Jirinovski yenə də sərsəm açıqlamaları ilə gündəmə gəlib. Kremlin sözçüsü funksiyasını daşıyan Jirinovski "Rossiya 1" telekanalında çıxışı zamanı bildirib ki, Brüsseldən əgər Ukraynanın NATO-ya üzvlüyü ilə bağlı qərar qəbul edilsə, rus qoşunları Almaniya sərhədində dayanacaq.

Partiya sədri daha irəligebildirilir. Bundan əlavə, bu açıqlamaların ardından Rusyanın hələ də özünü postsovet məkanedən açıqlamalarla çıxış edib. "Biz heç vaxt imkan verməyəcəyik ki, NATO bizim sarhədrimizin yaxınlığında dayansın. Gürcüstanın da geləcəyi yoxdur. Postsovet məkanından heç bir dövlət NATO-ya buraxılmayacaq. Baltıkyanı dövlətlər isə sadəcə səhv idi və bir daha bu səhv təkrarlanmayacaq. NATO-da bunun haqqında məlumatlıdlırlar. Biz heç kimi təhdid etmirik, amma rusları her yerde qorunmalıyıq", - deyə o bildirib.

Onun fikirlərinin tesadüf olmadığı və Kremlin onun vasitəsilə dünyaya mesaj ünvanlaşdırı-

ğıldır. Politoloq Əhəd Məmmədli Jirinovskinin Kreml sahibi Vladimir Putinin təlxəyi adlandırdı: "Keçmişdə kralların təlxəkləri var idi və bu təlxəklər sarayda görünməyən böyük nüfuza malik idi. Krallar deyə bilmədiyi sözləri təlxəklərinin sözləri ilə çatdırırdı. Jirinovski də eynən Putinin sözlerini daha abardılmış şəkildə çatdırır. Amma yənə də hər kəs bilir ki, Jirinovskinin dediklərini Kreml heç vaxtı etməyib, sadəcə, təlxək rolunu gözel bacarr. Ona görə yaxşı olar ki, bu təlxəyin sözlərini o

səfərinə nəzər salaq. Deyir ki, Qarabağ problemi mənim nəzarətimdədir. Adama deyərlər sən kimsən ki, Qarabağ probleminin həlli sənən elində olsun. Yaxud rusların Azərbaycana Abxaziyada safir olmuş birini və KQB agenti olan birisini Azərbaycana səfər təyin etmək niyyətlərinin olması qəbul olunmazdır. Yaxşı ki, vaxtında Azərbaycan buna nə gücü, nə de cəsarəti çatmaz. Həmçinin, indiki vəziyyətdə Ukraynani heç kəs NATO-ya üzv etməz. Çünkü təəssüf ki, Qərbədə Rusiya ilə müsələbələrdə Reyqan, Tetçer kimi sərt liderlər yoxdur. Məsələn, əgər ABŞ-in prezidenti Reyqan olsayıd, Ukrayna indiki duruma düşməzdi, düşsə belə, Ukrayna NATO-ya üzv qəbul edilərdi və Putini buna qarşı heç nə edə biləndi. Obama, Olland, İndi de Makron kimi dişsiz qorxaq liderlərin dönməndə Putini özünü vəhşi rus ayısı kimi hiss edir. Bunun səbəbi daha çox Rusyanın gücü deyil, Qərbin dişsizliyidir. İndi Rusiyani jarqon dili ilə desək, bir siyasi "bratva" idarə edir. Lavrovun Bakıya son

caq. Rusiya odla oynayır və bu od Şimali Qafqaz, Don, Tataristan, Başqırdıstan, Kalininqrad Uzaq Şərq, Sibir, Kareliya qismində Moskvanın öz elində ya-nacaq".

Politoloq Avropanın hədələnməsinə də toxundu: "Jirinovskinin sözlərini inanıram ki, Qərbədə ciddiye alsın. Rusların uzun müddətli son üç müharibəsinə baxsaq, ikisini uduzublar, Əfqanistan və birinci Çeçenistan müharibələrini nəzərdə tuturam. İkinci Çeçenistan müharibəsini Kadirovlar kimi milli satqınlara pul, vezifə verməkle əddələrlər. Ona görə rus ordusu nəinki London ya Berlin, heç Varşavani da tutu bilmez. Sizi emin edirəm ki, Ukrayna ordusu 90-ci illərin əvvəllerindəki kim olsayıd, Rusiya heç Ukraynaya daxil olmağa risk etməzd. Neca ki 90-ların əvvəllerində bu riski etmədi. Ukrayna ordusu şərisizəsiz Ukrayna liderləri tərəfindən daşıldıqdan sonra Rusiya Ukraynaya girdi. Putin həkimiyətə gələndən postsovet məkanı təhdid, şantaj və yeni işgalçı, imperialist Rusiya dağıla-

ğıya son səfərində Qarabağ münaqışesinin həlli istiqamətində dedikləri ele Azərbaycana açıq aşkar tehdiddir. Son illərdə rusların "rus dünyası" adlı bir konsepsiyesi var. Harada rus yaşayır, mütləq şəkildə Rusiya onu müdafiə etməlidir. Bu məsələdə beynəlxalq hüquqa ruslar çoxdan tüpürüb. Lakin ortaya bir sual çıxır, əgər Jirinovski, Lavrov, Putinin dedikləri kimi, Rusiya belə güclüdürse, bəs niyə Latviya da daim hüquqların pozulduğularını bəyan edən çoxsaylı rus əhalisini Kreml müdafiə etmir? Çünkü Latviya NATO üzvüdür və NATO üzvünün əraziyini işğal etməye Rusiya risk etmir. Latviya Rusiya üçün kəsişsiz Ukrayna, Gürcüstan, Moldova, Azərbaycan deyil ki, kefi istədikləri kimi rəftar etsinlər. Ona görə Jirinovskinin boşbağlılığını çox da fikir və önem vermək lazımdır. Burada məşhur Azərbaycan atalar sözünü yada salaq: "Itə deyirlər niyə hürürsən, deyir qorxudaram, bəs niyə quyrugunu bulayırsan, deyir qorxuram...".

□ Cavanşir Abbaslı

Uşaqları ve yeniyetmələri “udan” internet oyunu artıq Azərbaycanda da yayılmağa başlayıb. Xatırlatma verək ki, bu günlərdə Suraxanı rayonunun Hövəsan qəsəbəsində yerləşən 76 sayılı məktəbdə bir neçə 6-ci sinif şagirdinin qolunda anlaşılmaz sıriqlar aşkar edildi. İddialara görə həmin şagirdlər “Mavi balina” adlı uşaqlar və yeniyetmələr üçün təhlükəli oyunun təsiri ilə damarlarını kəsiblər. Bir müddət bundan önce Şamaxının Xilmilli kəndində 16 yaşılı yeniyetmə özünü asaraq intihar etmişdi. Mətbuatda yayılan iddialara görə, yeniyetmə “Mavi balina” oynadıqdan sonra intihara əl atıb.

Bəs uşaqlar və yeniyetmələr bu oyuna necə aludə olur?

Hazırda kollec tələbəsi olan 16 yaşılı yeniyetmə qızın musavat.com-a dedikləri:

“Bu oyun “Appstore və ya “Play market”dən yüklenir. Doğrudur, orada bu oyunlar var, amma onlar uşaqlar üçündür, çox asandır və bildiyim qədər təhlükəli deyil. Oyun “Facebook” səhifəmizə linklər vasitəsi ilə göndərilir. Əvvəldən oyun insana çox maraqlı gelir, həm də digər oyunlardan heç bir fərgi olmur. Ona görə də “bu oyunu oynamamaq istəyirsən?” sualına özündən asılı olmayaraq “bəlli” cavabını verirsen. Beleliklə öncədən xəbərdarlıq edilir, ad və soyadımız qeydə alınır və oyuna başlayırıq. Oyun 5 leveldən ibarət olur. İlk tələblər bunlar olur: 1. Ülgüt ilə qolumuza F57 yazıb və şəklini çəkib göndərməliyik, 2. Səhər saat 4:20-də yuxudan oyanıb “inbox”umuza, daha doğrusu “pgibopatç” a göndərilən qorxulu videolara baxmalyıq, 3. Qolumuzu dərin olmayan şəkildə 3 dəfə kəsib şəklini göndərməliyik, 4. Bir kağız üzərində “Mavi balina” şəkli çəkib fotosunu göndərməliyik”.

Yeniyetmə qız oyun haqqında digər ilginc məlumatları da anlıdır: “Oyunu əsasən tek oynayırdıq. Amma istədiyin zaman onlayn olaraq digər uşaqlara da qoşula bilirdik. Həmin uşaqlar daha çox türklər idi. Ümumiyyətlə oyunda türk uşaqları çoxdur. Türkiyədən bir qrup var idi ki, onlar bu oyuna tez-tez qoşulurdular. Bakıdan isə “Tərqoviy uşaqları” adlı qrup oyunda fəallıq göstərirdi. Qrupda qızlar çox az idi. Bəzən oyunda olan uşaqlara birlikdə hündür bina-nın üstüne çıxıb oradan fotolar çəkdirib oyuna göndərirdik. Çünkü oyunun digər şərtləndən biri bu idi. Eyni zamanda qrupda olan uşaqlar bir-birilərinə çox qorxunc, başı, bədənin müxtəlif əzələlərini kəsilmış insanların fotolarını göndərir ve bununla eyniirdilər”.

Yeniyetmə qız oyunun digər təhlükəli təreflərindən də danışır: “Ümumiyyətlə oyun insanda çox ağır psixoloji yüksəkləmələr yaradır. Şəxsən mən 3 dəfə bu oyuna girib, sonra çıxmışam. Çünkü psixoloji ağırlıqlarına tab gətirə bilmirdim. Həm də oyun zamanı bize çoxlu sayda təhdidlər gəlirdi. Bildirildi ki, eger oyundan

“Çünki bu oyunda etapları keçdikdən sonra tələb olunur ki, hündür binanın üstüne çıx, özünə güvən qazan. Yeniyetmə de bu tələbi yerine yetirir və sanır ki, bəli, mən bacarıqlıyam. Yeniyetmə bunu bacarıq kimi qəbul edir, amma bir dəha qeyd edir, intihara yaxınlaşdırığının fərqi olmur. Və yaxud digər təhlükəli tə-

Qorxunc internet oyununun toruna düşən yeniyetmə qız danışdı

Psixoloq: “Bəzən valideyn düşünür ki, uşaq evdədir və ciddi problem yoxdur, lakin övladı faciəyə sürüklənəndə artıq gec olur...”

çixsaq qolumuzu kəsməyi-mizlə bağlı valideynlərimizə musavat.com-a verdiyi açıq-mılardan belə məlum olur məlumat ötürüləcək, şantajə-dici şəkillərimiz sosial şəbə-kələrde paylaşılacaq. Sonuncu dəfə oyuna bu ilin yay təti-lində başladım və bütün yay boyu oyunun təsiri altında qaldı. Oyundan çıxməq çox çə-tindir, çünkü istər-istəməz in-sanda bağlılıq yaradır və təsi-rində çıxməq olmur. Lakin sonradan oyunun şərtlərinin çətinləşdiriyini görüb oyunu bağlamaq qərarına gəldim. Bir daha oyuna geri dönmək fikrim yoxdur”.

Qeyd edək ki, Türkiyədə artıq bu oyuna qarşı “Ononi-mous” kampaniya başladıb. Ötən ay Türkiyə mətbuatında yayılmış məlumatata görə təkcə bir ay ərzində Türkiyədə iki gənc mehz bu oyundan təsiri altında intihar edib.

Rusiyada isə 2015-cil ilin noyabr ayından 2016-ci ilin aprelinə qədər 130 yeniyetmənin bu oyunun təsirindən intihar etdiyi məlum olub. Rusiyalı Filip Budekin 8 ölüm qrupu yaratdıqna görə saxlanılıb və onun həm də “Mavi balina” oyunun yaradıcısı ol-duğu ehtimalı var. Araşdırma-lar zamanı məlum olub ki, oyun artıq Qazaxıstan, Ukraynaya, Türkiyəyə, Avro-paya yayılıb. Yeniyetmə qızın silə diqqətli olmalıdır:

ləblərdən biri bu olur: “Böyük ana yolun ortasında dayan, maşınların üzərinə gəldiyini gördükən anda kənarə çəkil”. Beleliklə yeniyetmə oyun tə-rəfindən çox böyük ustalıqla idarə olunur.

Bunun üçün də valideynlər övladlarının sonda faciə, dəhşətli hadisələr ilə üz-leşməsinin qarşısını almaq üçün diqqətli olmalı, övladları-nın saatlarla otağa qapanma-sının səbəbini, hansı oyunlar oynadığını öyrənməli, araşdır-malı, bir yerde müzakirə et-məlidirler. Amma bu məsələ-yə çox böyük həssaslıq yanaş-ıb, ehtiyatla hərəkət etməlidirler.

Bəzən valideynlər düşünür ki, uşaq evdədir və ciddi problem yoxdur. Lakin uşaq evdə səssiz oturub bu cür oyunla oynayır və faciəyə sürüklənəndə artıq gec olur.

Psixoloq Vəfa Rəşidova bu haqda “Yeni Müsavat”a danışır: “Öncə qeyd edim ki, “Mavi balina” məqsədli şəkil-də xüsusi olaraq yeniyetmələr üçün qurulmuş bir oyundur. Təxminən 12-16 yaş arası yeniyetmələr bu oyuna aludə olur. Burada qəbirə bir mə-qam var ki, bu oyun yeniyet-mələri intihara sövq edir və bunu açıq şəkildə deyil, ov-suñlayaraq, öz təsiri altına sa-laraq edir. Yeniyetmə bu oyundan hər etapı keçdiğə in-tihara daha da yaxınlaşır və bunun fərqində olmur. Bün-dan əlavə orda belə bir göstəriş də olur ki, “Bir neçə gün otağından çıxma, valideynlərinə dən dən dən”.

Psixoloqun sözlərinə görə “Mavi balina”nın toruna düşən yeniyetmələrin əksəriyyəti valideyn qayğılarından, diqqətindən uzaq düşənlərdir: “Əgər ailədə problemlər yaşaңırsa, yeniyetməye, uşaqlara diqqət, qayğı azalıbsa, “Mavi balina” kimə oyunların toruna düşənlərin sayı artır. Ailədə nə qədər problem yaşansa da valideynlər uşaqlara, xüsusidə yeniyetmə yaş dövründə onlara diqqət göstərməlidir. Yeniyetməlik dövrü elədir ki, uşaqlar istənilən istiqamətə yönələ və bu istiqamət çox yanlış ola bilər”.

Psixoloq qeyd edib ki, yeniyetmələrde bu cür halları aşkar edən valideynlər xüs-silə diqqətli olmalıdır:

□ Xalidə GƏRAY

Cinayət Məcəlləsinə 300 dəyişiklik cinayətləri azaldacaqmı?

Ekspert: “Hüquqi-demokratik dövlətlərdə belə dəyişikliklərin faydası böyük olur”

Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə edilən 300-e qədər dəyişiklik edildi və bu, geniş müzakirələrə səbəb olub. Hüquqsunaslar bildirirlər ki, hazırda 353 maddədən ibarət olan Cinayət Məcəlləsinə qeyd olunmuş sayıda dəyişikliklərin olunması artıq onun kompleks şəkildə təkmilləşdirilməsindən xəbər verir. Həmçinin bu, humanist addım kimi də müsbət qiymətləndirilir.

Dəyişikliklə indiyədək nəzərdə tutulmuş 18 cinayət əməli dekriminallaşdırılmış, cinayət məsuliyyətinə alternativ olan tədbirlərin tətbiqi əsasları genişləndirilərək, 24 cinayətə görə zərərçəkmiş şəxslə barışma və ziyanın ödənilməsi, 25 cinayətə görə ziyanın ödənilməsi və dövlət büdcəsinə ödənişin edilmesi, 2 cinayətə görə məhkəmə qərarının icrası və ya əmək müqaviləsinin bağlanması şərti ilə cinayət məsuliyyətindən azad etmə, 1 cinayətə görə isə narkomaniya xəstəliyinə dücar olmuş təqsirləndirilən şəxsin tibbi xarakterli məcburi müalicə tədbirlərinin tətbiqindən sonra sağlıqlıda cinayət məsuliyyətindən azad edilməsi təsbit olunub. Həmçinin 152 cinayətin sanksiyasına azadlıqdan məhrum etməye alternativ cəzaların elave edilməsi, 36 cinayətə görə azadlıqdan məhrum etmə cəzasının daha az müddətlerinin müəyyən edilmesi yolu ilə yüngülləşdirilməsi nəzərdə tutulub.

Məsələ ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışan sabiq polis reisi Mahmud Hacıyev bildirdi ki, bu kimi dəyişikliklər ümumilikdə müsbət haldır: “Cəmiyyət dəyişdikcə, inkişaf etdikcə təbii olaraq qanunlarda dəyişiklik edilməsinə ehtiyac var. Bu, müsbət haldır və belə de olmalıdır. Hüquqi-demokratik dövlətlərdə bu kimi dəyişikliklərin faydası çox böyük olur. Əvveller Cinayət Məcəlləsinə hər hansı bir əlavə və ya dəyişiklik edən zaman təcrübəli işçilərden çox istifadə edirdilər. Çünkü elə bir maddə ola biler ki, nə qədər nəzəri baxımdan hüquq yaxşı bilsən də, onu tutə bilmərsən. Ona görə də əməliyyat, istintaq işində uzun müddət işləyib, təqədümə çıxmış adamların da təkliflərini dinləmək yaxşı olar. SSRİ yaranan zaman bir qanunvericilik qəbul edildi, 1960-ci illərdə isə yenisi ilə əvezlədi. Həmin dövrdə qanunlara zaman-zaman dəyişiklik edirdilər. Ancaq ümumilikdə SSRİ məkanında qanun dəyişikliyi çox az hallarda baş verirdi. Müstəqillik əldə olunanın sonra da müəyyən dəyişikliklər edildi. Uzun müddət id ki, bu istiqamətdə addım atılmırı. İndi isə məlum olduğu kimi Cinayət Məcəlləsinə 300-e qədər dəyişiklik edilib. Hər halda, əlavə və dəyişikliklər qeyd etdiyim kimi müsbət haldır. İnsanların bilik və səviyyəsi qalxırıqca, qanunlar da mövcud şəraite uyğun olmalıdır. 20 il bundan əvvəl kompüter yox idis, bu gün artıq onlar vasitəsilə də cinayət hadisəsi töredilir. 15-20 il önce rekertliklə məşğul olan qruplar mövcud deyildi. Ancaq bu gün var. Ona görə də qanunlarda dəyişiklik olmalıdır. Hər halda bu dəyişikliklərin müəyyən bir effekti olacaq. Qanunlar nə qədər yaxşı işləsə, o qədər faydalıdır”.

M. Hacıyev bildirdi ki, qanunların qəbul edilməsindən sonra onların işləmə mexanizminin olması da əsas məsələdir: “Qanunlar dəyişir və oxuduqca adam xoşal olur ki, insanların keşiyində dururlar. Bu, çox gözeldir. Qanunun işləmə mexanizmi isə işin ikinci və əsas tərefidir. Bu, qəbul edildiyi formada işləyəcəkmi? Hər dövlətin öz reallıqları var. Afrika dövlətlərində bu tamam başqadır, Asiya, Qafqaz dövlətlərində isə bir cürdür. Etiraf edək ki, biz hələ qanunların işləməsi baxımdan Almaniya, İsvəçrə, Lüksemburq və digər bu kimi ölkələr səviyyəsinə çatmamışdır. Ona görə də qeyd etdim ki, hər bir ölkənin özünün reallığı var. Sovetlər Birlüyü dönməndən ayrılmış ölkələrin hər birində vəziyyət fərqlidir. Yalnız Baltık ölkələrində qanunlar dəqiq işləyir. Ümid edirəm ki, Azərbaycanda da qanunlar dəqiq formada işləyəcək. Bir qanunu qəbul etmək asandır. Əsas ikinci mərhələ - işlek mexanizmdir”.

□ Əli RAİS

Borcunu istəyən bank günahkarı mı?

Ekspert: "Bankların özlərindən qaynaqlanan problemlər də az deyil"

Problemlə kreditlər məsəlesi hər dəfə gündəmə gətiriləndə cəmiyyətin az qala, bütün təbəqələri birmənalı olaraq bankları günahlandırırlar. Getdikən böyüyərək dövlət seviyəsində narahatlılığı səbəb olan bu problemin yaradıcısı olaraq banklar göstərilir, bütün qınaqlar verdikləri pulu geri isteyən bu qurumlara yönəldilir.

Bəs, doğrudanmı həcmi 2 milyard manata yaxınlaşan qaytarılmayan kreditlər böhranında banklar əsas məsuliyyət daşıyan tərəfdır? Axi ölkə iqtisadiyyatındaki böhran, manatın kəskin ucuzaşması, əhalinin ödəmə imkanlarının məhdudlaşması kimi problemləri banklar yaratmayıb.

Sualımızı cavablandırın iqtisadi-ekspert, İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzinin rəhbəri Vüqar Bayramov qeyd edir ki, devalvasiya və iqtisadi böhran əs-linda qaytarılmayan kreditlər probleminin yaranmasında heç bir rol oynamayıb: "Bu gün banklarda problemlə kreditlərin həcmi artması, bankların bir qismının likvidliyinin azalması, öten illərdə 11 bankın müflis olması, əlbəttə, xarici amillərin də rolü olub. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, bankların özlərindən doğan problemlər də az deyil. Böhrandan əvvəlki illərdə çox yüksək faizlə, ödəmə qabi-

liyəti yoxlanmadan, hətta metr çıxışlarında, kafe-çayxanalar da beş 1000-1500 manatlıq kredit kartları təklif olunurdu. Bu-nun nəticəsində çox iri məbləğdə kreditlər əsasən insanların ödəmə imkanları nəzərə alınmadan, girov təminatı götürülmədən paylandı. Bu baxımdan, bankların bahalı kredit siyasəti köpüklerin yaranmasına səbəb olmuşdu. 2014-cü ilin sonlarında etibarən həmin köpüklerin dağılması, real mənzərənin üzə çıxmazı müşahidə olunmağa başlaçı. Böhran və devalvasiyaların rolu bu oldu ki, yaranmış problemin daha tez üzə çıxmaması nəzərət yaratdı. Yəni bu 2 məsəle problemi yaranan amillər deyil, onun üstündən açılmasını tezleşdirən amillərdir. Buna görə də problemlə kreditlər məsələsində bankların günahı yoxdur demək doğru olmazdi".

Ekspert bildirir ki, hansısa amillərin problemin yaranmasında rolunu nəzəre almadan,

dövlətin bank sektoruna dəstəyi artırmasının zəruri olduğunu düşünür: "Qlobal maliyyə böhranından sonra ABŞ hökuməti bankların likvidliyinin artırılması, toksik aktivlərin, eləcə de problemlə kreditlərin sağlamlaşdırılması məqsədilə xüsusi program qəbul etdi. Sonrakı illərdə həmin program çərçivəsində dövlət maliyyə-bank sektoruna 400 milyon dollar yönəltdi ki, onun da bir qismi toksik aktivlərin alınaraq səhmləşdirilməsinə sərf olundu. Azərbaycanda da oxşar

programın qəbul olunması daha məqsədə uyğundur. Biz bu barədə hökumətə təkliflər də təqdim etmişik".

V.Bayramovun sözlərinə görə, bank sektorunda dövlət dəstəyinin güclənməsinə ehtiyac böyük olaraq qalmaqdadır: "Banklar iqtisadiyyatın mühərrəkidir. Onların dəstəklənməsi, bank sektorunun sağlamlaşdırılması son dərəcə zəruridir. Bu, imkan verəcək ki, banklarda likvidlik artsın, onlara inam barpa olunsun. Bu gün banklarda

depozitlərin qəbulu ilə bağlı ciddi problemlər yaranıb. Bir çox banklar depozit faizlərini kəskin aşağı salıblar, bəziləri ümumiyyətlə, depozit qəbulunu dayandırırlar. Cünki götürdükləri vəsaiti yerləşdirməkdə çətinlik çəkir. Bütün bunlar göstərir ki, banklara dövlətin maliyyə dəstəyinin gücləndirilməsi lazımdır. Bu, həm problemlə kreditlər məsələsinin həlli, həm də ümumiyyətlə bankların sağlamlaşdırılması baxımından vacibdir".

□ İqtisadiyyat səbəbi

Salyanda dəhşət: yanğında iki körpə öldü

Salyanda baş verən yanğında 2 azyaşlı ölüb. Belə ki, dünən səhər saatlarında Salyan rayonu Şorsulu kənd sakını, Bəhrəmli Mübariz Novruz oğluna məxsus evdə yanğın baş verib.

APA-nın Mil-Muğan bürosunun məlumatına görə, yanğın nəticəsində 2 azyaşlı - 2012-ci il təvəllüdü Bəhrəmli Fatime və onun bacısı 2013-cü il təvəllüdü Ceyran-xanım yanaraq ölüblər. Faktla bağlı araştırma aparılır.

Gənclər üçün yeni təhlükə: xəstəlik mənbəyi olan tatu niyə dəbə düşüb?

Həkim və dini ekspertdən ilginc xəbərdarlıqlar

Son vaxtlar gənclər arasında, hətta yeniyetmə yaşındaki məktəblilər arasında bədənində tatu döydürmə halları geniş yayılıb. İnsanların bəziləri müvəqqəti, bəziləri isə daimi qalan tatusa üstünlük verir. Lakin bunu edərkən heç kim tatusun insan sehəhətine nə qədər zərər vuracağı haqqında düşünmür. Lakin döymənin sağlamlığı mənfi təsiri ilə bağlı tibb işçiləri arasında ümumi formalaşmış fikirlər var ki, onları hər kəs bilməlidir.

Ən dəhşətli odur ki, tatu dəri xərcəngi yaradır. Bundan başqa hamiləlikdə qadın bədənində döymə etdirərə, körpənin inkişafına mənfi təsir və anormallığa səbəb ola bilir. Həmçinin insanlarda tetanus, herpes deyilən ucuqlar yaradır.

Tatunun yol açdığı dəhşətli xəstəliklərdən biri de Hepatit B və C xəstəlikləridir. Allergik re-

aksiya yaradır. Kimyəvi reaksiya nəticəsində limfa dütünü il-tibabına səbəb olur. Bəziləri isə düşünür ki, müvəqqəti döymələr daimi döymələr kimi təhlükəli deyil. Əslində bu, yanlış düşüncədir. Müvəqqəti döymələr bir ay sonra dəridən çıx-sa da allergik narahatlıqlara, ciddi infeksiyalara, hətta QİÇS kimi yoluxucu xəstəliklərin

keçməsinə səbəb ola bilir. Tibb elmləri doktoru Adil Qeybullu da "Yeni Müsavat'a açıqlamasında bildirdi ki, tatu etdirərkən müxtəlif xəstəliklərə yoluşma riski böyükdür: "Tatunun problemi odur ki bu ilk növbədə peşəkarlıq məsələdir. Bu işlə məşğul olanlar çoxdur. Diğer tərəfdən də tatu edərən bir qabda olan boyadan istifadə olunur, onun müəyyən qədər başqa bir qaba boşaldılır və dəriyə yeridilir. Burada steril qaydaların nə dərəcədə gözlnilmesi tatusunu edən şəxsin peşəkarlıq səviyyəsindən, təhsil və elmindən, bu məsələ ilə bağlı nə dərəcədə bilgili olmasından asılıdır. Təbabətdə aseptikanı, antisepikanı bil-mədən fəaliyyət göstərmək olmaz. Bunların pozulması müştərinin ağır xəstəliklərə yoluşmasına gətirib çıxara bilər. Kosmetologiyada, stomatologiyada, cərrahiyədə bu praktika çox ciddidir. Bu gün virusların geniş yayılmasına gətirib çıxaran yollar çoxdur və bunlar nəzərə alınmalıdır. İster manikür-pedikür, ister tatu zamanı, digər kosmetoloji prosedurlar zamanı təessüflər olsun ki, bu virusların keçmə ehtimalı hələ də qalır".

A.Qeybullu tatu edən zaman xəstəliklərin necə yayılmasından da danışdı: "Praktika belədir ki, iynəni hər hansı

qabda olan boyaya batırırlar, proses bitdikdən sonra boyanın artığını qaba qaytarırlar. Təsəvvür edin ki, əger bu iyne ilə bir xəste adama döymə edilbsə, onun qanı istifadə olunan boyaya qarışbsa, həmin qalan məhsul ümumi boyanın içine töküldükdə artıq digər müştərilərin də həmin virusa yoluşma təhlükəsi yaranır. Bəzən insanlarda Hepatit C aşkarlanır, ancaq tapa bilmir ki, buna necə yoluşub. İnsanlar diqqətlə olmalıdır və bu prosesə ciddi nəzarət olmalıdır. İstifadə olunurda boyalar ayrıca qaba qoymalıdır və hər bir müştəri-dən sonra qalıq boyan atılmalıdır, qabı sterilizasiya olunmalıdır. Həmin boyanın təkrar istifadəsi qəti olmaz".

Tatunun ümumilikdə ziyanına gəldikdə isə ekspert bildirdi ki, döymələr dərinin derma qatında qaldığına görə uzun müddət pozulmur: "Epidermis qatına döymə edilərsə, bu qat mütəmadi təzələndiyi üçün döymə də itib gedir. Ancaq dermaya hopdurulan boyalar uzun müddət, hətta ömür boyu qalır. Hazırda yapışan şəklinde olan müvəqqəti döymələr də var. Onlar bir müddət qalır və sonradan silinir. Yəni onların dərinin altına yeridilməsinə lü-zum yoxdur. Lakin insanların, xüsusiylə də qadınların sosial aləmdə rolü genişləndikcə, şou-biznes və digər sahələr vüset alıqca bu cür prosedur-

lara da ehtiyac yaranır. Təbii ki, bundan biznes məqsədi ilə, korporativ maraqlarla istifadə olunur. Əger buna gedilirse, qeyd etdiyimiz nüanslar gözlemək lazımdır".

Adil Qeybullu vurguladı ki, tatunun silinməsi də zərəri və ağırli bir prosesdir: "Derinin derma qatının üst qatı yandırılır. Onu lazerlə xüsusi əsulla yandırır və tatunu silir. Ancaq burada da sonradan cəpiq əmələ gelir. Tatunu tam izsiz şəkildə silmək mümkün deyil. Daimi tatu etdirən adam bunu nəzəre almalıdır ki, sonradan onu izsiz bir şəkilde silmək mümkün deyil. Bu çox ağırli bir prosedurdur. O baxımdan tatu etdirərkən yüz ölçüb bir biçmək lazımdır".

İlahiyatçı Bəhrəz Camal hesab edir ki, Quran və hədis-lərde tatunun halal və ya haram olması ilə bağlı heç bir məlumat yoxdur. Amma İsləm dini ehtimal olunan zərəri belə də edəcək qədər diqqətli dindir: "Əger bir şeydən zərər olacaq ehtimal olunursa, İsləm dini buyurur ki, həmin məsələdə çəkinin. Tatunun da, döymələrin də töretdiyi problemlər var ki, dərialtı xərcəng, xoralar tö-rədə bilər. Bunu təbabət də sübut edir. Bu baxımdan tatudan çəkinmək lazımdır. Quranın bir ayesine istinad edərək demək olar ki, özünüzü təhlükəye atmayın. Bu da həmin təhlükələrdən sayla bilər. Peyğəmbərden belə bir hədís var ki, İsləm dinində özünə və kiməsə zərər yetirmek yoxdur. Bu da özüne zərər vermək sayılır. Ona görə tatudan çəkinmək lazımdır. Nəinki tatu, zərəri digər şeyləri də haram hesab etmə mümkündür."

□ Nərgiz LİFTİYEVA

Kişilər!!! Diqqət!!! Axırıncı şans!!!

Əgər sizə Azərbaycanda, xaricdə kömək edə bilməyiblərsə, onda Dr. Vaiz Səmədov sizə kömək edə bilər

- * Cinsi zəiflik
- * Cinsi marağın azalması
- * Vaxtindən tez toxum ifrazatı
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları
- * Prostatitlər (vəzin böyüməsi)
- * Prostat vəziniñ düyünlü adenoması
- * Sonsuzluq
- * Sidik aktaların pozulmaları
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın pozulması və digər kişilərin şikayətləri.

Öğlən uşaqlarında və yeniyetmələrdə

- * Enurez,
- * Saçların tökülməsi,
- * Sızanaqlar,
- * Cinsi orqanların inkişafdan geri qalması (8-10 yaşından sonra).

Doktor V.Səmədova saat 11:00-dan sonra, (050) 213-88-05 nömrəsi ilə əlaqə saxlamaq olar.

Həkimin TV çıxışlarını youtube.com və facebook.com-da izləyə bilərsiniz.

Biz belələri ilə tez-tez qarşılaşırlıq. Hətta on çok sevdiklərimizin arasında belə var. Dayanmadan, fasılısız olaraq dañışır. Özünü, gördüklerini anladır, hər hadisə haqqında mütləq bir fikri var, susmağı sevmir və sair. Bunun adına xəstelik də demək olar, özünü ifadə problemidə. Bütün hallarda insan bu davranışını ilə ətrafindakılarda ikrəh doğurur. Ətrafi ilə yanaşı, çox danışmağı öz sağlamlığına da müxtəlif zərbələr vurur.

Tibb elmi bununla bağlı xeyli araşdırma aparıb və buna cavab tapmağa çalışıb. Çox danışmaq xəstelikdirmi? Xəstelikdirdə, müalicə üsulları nələrdür?

Danişanda bədənimizdə hansı proseslər baş verir?

Önce danışmağın möcüzəsinə toxunaq. İnsanın nitq qabiliyyətinin formallaşması zamanı baş verənlərə. Bir söz söylemək istədiyiniz zaman beyninizdən gələn bir çox emr səs tellərinizə, dilinizə və cənə əzələrinizə gedir. Beyinin dənişiq mərkəzi danişma eməliyyatınızda rol oynayan bütün əzələrinizə lazımi emrlər verir.

Əvvəlcə, ağıciyərləriniz isti hava tomin edir. İsti hava danişığın xammalıdır. Hava burnunuñuzdan girir, burun boşluğu, boğaz, nəfəs borusundan sonra bronxlarına, oradan da ağıciyərlərinizə keçir. Havadakı oksigen ağıciyərlərinizdə qana qarışır. Nəticədə, karbondioksid xaric olunur. Ciyərlərinizdən geri qaydan hava boğazınızdan keçərən səs tellərinin arasından keçir. Bu tellər pərdəyə bənzeyir və bağlı olduqları kiçik qığırdaqların təsiri ilə hərəkət edirlər. Siz danışmazdan əvvəl səs telləriniz açıq vəziyyətdə olur. Danişığınız zaman tellər bir-birinə yaxınlaşır və nefəs verdiyiniz zaman çıxan hava ilə titrəşir.

Ağız və burun quruluşunuz səsinizə özünəməxsus xüsusiyyət qazandırır. Siz sözləri ard-arda düzərək danişarkən diliniz damağınızı müyyən qədər yaxınlaşdır uzaqlaşır, dodaqlarınız da yiğilib açılır. Bu eməliyyatlarda bir çox əzələnin böyük sürətlə hərəkət edir. Danişığınız üçün bu eməliyyatların hər biri qüsursuz olmalıdır. Bu kompleks eməliyyatlar heyretamız sürətlə və qüsursuz şəkildə reallaşarkən sizin bunlardan xəbəriniz belə olmur.

Danişığımız zaman bir-birimizi necə anlayırıq?

Dünyada 6000-dən çox dil var. Müxtəlif insan cəmiyyətləri 6000 dil vasitəsilə bir-birləri ilə ünsiyyət qururlar. Bu dilləri meydana getirən minlərlə söz və bu sözləri cümlələr halına getirən qrammatik qaydalar bir-birindən tamamilə fərqlənir.

İki psixoloqu - Uilyam Naqı və Riçard Andersonun ingilis dilində danişan ölkələrdə apardıqları araşdırmağa görə, 1-ci sinfə gedən uşaqlar 13 min,

Mən çox danişram ki

Çox danişan insanların psixi problemləri və ondan çıxış üsulları; qadınlar kişilərdən niyə çox danışırlar?

Qadınlar daha çox danışır, ya kişilər?

"Çox danışmaq aqlın azlığına, yalan danışmaq iradənin süstlüyünə, səsin yorğunluğu isə gücün zəifliyinə dəlalet edir". Bu, məşhur kelamlardan biridir. Bu gənə qədər aparılan araşdırmalara inansaq, əslində qadınlar kişilərdən çox danışır. Bu, təbiətin qanunudur. Belə ki, bir qadın gün ərzində çox rahatlıqla 700 min söz və 300 səs tonundan istifadə edir. Bununla yanaşı danişan zaman bədən dilindən de istifadə edirlər. Əl-qol hərəkətləri daxil hər bir qadın gün ərzində 21 min ünsiyyət vəsitsindən istifadə edir. Elm adamlarına görə, qadınlarda beynin sol tərəfi müxtəlif dərəcələrdə və müddətlərdə danişmaq üçün siqnal ötürür.

Qadınların beynlərinin sol-ön tərəfində müyyəyen bir bölge var ki, bunun sayəsində danişma funksiyası həyata keçirilir. Sağ tərəfdə də danişma funksiyasını yerine yetirən mərkəz var. Bu iki tərəfin funksiyası ilə qadınlar daha çox danışır. Beynlərinin yaradılma formasına görə qadınlar danişarkən başqa işləri də rəhatlıqla həyata keçirə bilirlər. Buna görə də qadınlar hər yerdə danişmağı sevirler. Beynlərinin hər iki tərəfində danişma funksiyası olduğu üçün qadınlar xarici dili daha tez mə-

nimsəyirlər.

Araşdırmalara görə, qadınlar kişilərdən 3 dəfə daha çox danışırlar.

Onlarda yaddaş pozuntusu yaranır

Dediymiz kimi, bunun fəsadları da var. Müəyyən edilib ki, uzun müddət telefonla danişmaq boyun yırtığı və beyində xərçəng yaranmasına səbəb olur. Bütün günü baş ağrılarından şikayətlənən insanlar istifadə edir. Təcrübə aparılan qrupa aid olan insanlar isə ayda iki saatdan artıq telefona vaxt sərf etmirlər.

Türkiyənin ağız, diş və cənə cərrahi Cem Üngör isə bildirib ki, xüsusən qadınlarda özünü göstərən cənə oynağı xəsteliliyinin baş qaldırması onların çox danişmaları və keçirdikləri stresslə bağlıdır. Cənə xəstelikleri modern cəmiyyətlərdə özünü çox göstərir.

İnsanlar niyə bir-birini dinləmir?

Miçigan Universiteti tələbələr arasında keçirdiyi sorğunun nəticələrini açıqlayıb. Məlum olub ki, müasir tələbələr

10 il evvəkilərlə müqayisədə 40 faiz dəha az ünsiyyətə meyilli idirlər. Daha dəqiq deşək, onlar qarşılardakı insana dəha az qulaq asıb, dəha çox danışırlar. Bu mövzu ilə bağlı kitab yazan Darlene Minnini adlı müəllif yaramış bu vəziyyəti belə izah edir: "Əgər bir insan daim danişir, digəri isə sadəcə, onu dinleyirse, bu, heç də sağlam ünsiyyət sayılmır. Dinleyən tərəf əvvəl-axır

partlamağa hazır vəziyyətə gələcək. Tebii ki, bəzən sizin üçün çox vacib olan bir xəberi nəfəsinizi dərmədən dostlarınızla paylaşığınız anlar ola bilər. Bu, normaldır. Amma dediyimiz hal adet halını alırsa, o zaman ciddi problemdən danışmaq olar".

Çox danişan insan öz ətrafini danişığı ilə nəzəret altına almaq istəyir. O, danişmadığı vaxt nəzəretin, idarənin əlinən alındığını düşünür və özünü təhlükə altında, qorunmaz hiss edir. Əslində bu, bir özüne güvən problemidir. Bəzilərde çox danişaraq özlərini sübut etməyə çalışır.

Necə mübarizə aparıq - susdurmağın üsulları

Dünyanın ən sürətlə danişan qadını Amerikada yaşayır. Nyu-York ştatında yaşayan 54 yaşlı Fran Kapo uşaqlaşından etibarən sürətlə danişir. O, 1986-ci ildə radioların bürüne işə qəbul olunub. Qadın sürətlə danişiq bacarığından bəhrələnərək ən tanınmış DJ-lərdən birinə çevrilib. Fran Kapo deyir ki,

uşaqlıqdan bu bacarığı ilə hər kəsi heyətləndirir. Qadın bu bacarığı sayesində adını Ginnesin Rekordlar kitabına yazdırıb. Qeyd edək ki, Fran Kapo bir dəqiqəyə 585 kelmə deyə bilir.

Amma çox danişan insanların mübarizənin də yolları var. Məsələn, hesab edək ki, dostunuz dayanmadan danişir və sizin dərixdığınızın fərqində de deyil. O zaman bunu ifadə etməyin vaxtı çatıb.

Birinci, başınızı başqa tərəfə çevirin. Böyük ehtimalla, dostunuz sizdən bunun səbəbini soruşacaq. Siz də fikrinizin başqa yerdə olduğunu deyək istədiyiniz mövzuya girin: "Mənim də sənə danişacaqları var. Sənə danişmaq üçün çox gözləyə bilməyəcəm. Dünən bir iş görüşünə getdim və məni dinişməyi istəyirəm. Çünkü sənin fikirlərin mənim üçün çox vacibdir".

Psixoloqlar hesab edir ki, bu cür girişən sonra hətta ən danişqan adam belə öz sözünü kəsib sizi dinişməyə mecbur olacaq. Bundan başqa, çox danişan insanlara yaxın ətrafi bunun qüsür, hətta xəstelik həddinə çatan bir qüsür olduğunu bildirməlidir. Əks halda, çox danişan insanı normal hal kimi qəbul edib, mühazirələrinin faydalı olması fikrinə düşəcək.

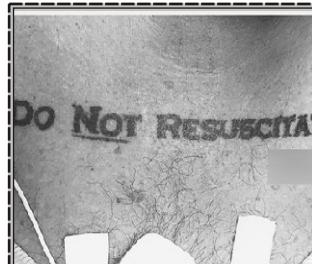
□ Sevinc TELMANQIZI

ÜSAVAT

Son səhifə

N 253 (6867) 4 dekabr 2017

Həkimlər sinəsindəki tatuirovka görə onu xilas etmədilər

Amerikada huşuz vəziyyətdəki xəstəni sinəsindəki tatuirovka yazısına görə xilas etməyiblər. Bu haqda lenta.ru saytı xəber verir. 70 yaşlı xəstəni ağır vəziyyətdə və sər-xoş durumda xəstəxanaya götürəndə həkimlər nə edəcəklərini qərarlaşdırma bilməyiblər. Çünkü onun sinəsində "reanimasiya etmək olmaz" yazılmışdı. "Olmaz" sözünün altından isə xüsusən bir xətt çəkilmiş və altında da şəxsin öz imzası yer almışdı. Amma həkimlər qeyri-müyyəyen situasiyaya görə bu yazıya əhəmiyyət vermədən xəstənin həyatını xilas etməyə başlayıblar. Bundan sonra isə xəstəxananın nəzdindəki etika üzrə komissiya müraciət edərək, bu durumda necə davranışları dəqiqləşdirməyə çalışıblar.

Xəstənin üzərində hər hansı sənəd olmayıb. Buna görə də tibbi personal onun qohumları ilə əlaqə saxlaya bilməyib. Bu tatuirovkanın xəstənin içkili vəziyyətdə iken yazzirdığı da iddialar sırasında idi. Amma burada etik nüanslarla yanaşı, hüquqi məqamlar da vardi. Belə ki, ştatın qanunlarına görə, həkimlər xəstənin iradəsinə zidd davranma bilməzdilər. Neticədə etika üzrə komissiya qərar verib ki, tatuirovka pasientin iradəsini özündə əks etdirir. Baxmayaraq ki, xəstənin reanimasiyadan imtina etməsi ilə bağlı hər hansı ərizəsi olmayıb. Bu səbəbdən də həkimlər onun həyatda qalması üçün cəhdlerini dayandırıblar və xəstə ölüb. Daha sonradan isə onun evində reanimasiyadan imtina etməsi ilə bağlı ərizə tapılıb.

Rəmmiyada iki nəfər da-ha çox spirtli içki içmek üçün yarışa girdiyi üçün ölüb. Bu barədə lenta.ru saytı "The Mirror" a istinadən xəber verir. 39 yaşlı kişinin cesidi 26 fevralda aşkarlanıb. Polis hesab edir ki, ölüm hadisi spirtli içkinin dozاسının artmasına görə olub. Hadisənin zorakılıq zəminində baş tutmadığı üzə çıxıb. Belə ki, iki dost hansının içkiyə daha dayanıqlı olduğunu öyrənmək üçün yarışa gırıblər. Onlar bir-birinin ardınca coxlu sayda pive içiblər. Onlar günün ikinci yarısından içməyə başladıqları halda, gecə saat 10-da içki macəsini yekunlaşdırıblar. Onların dostları deyir ki, tez-tez "alkoqol yarışlarında" öz güclərinin sınayırlar.

Hadisəni araşdırınan istintaqçılar ehtimal edir ki, kişiler dəm

gazından zəhərlənmə neticəsində də dünyasını dəyişmiş olub.

Cəsədlərin tapılmasından

QOÇ - Ulduzlar günün birinci yarısında qeyri-adı hansısa addımı atmamağı tövsiyə edir. Əks təqdirdə uğurlardan uzaq düşəcəksiniz. Sonrakı saatlarda isə sürprizlə rastlaşma ehtimalınız var.

BÜĞÜ - Ulduzların düzümü enerjinizi da-ha çox fəaliyyət istiqamətinə yönəltməyi tövsiyə edir. Qarşılıqlı münasibətlərdə isə bacardığınız qədər ehtiyatlı olmalısınız. Cılğınlıq etmeyin.

ƏKİZLƏR - Hədsiz dərəcədə uğurlu gündür. Nəzərdə tutduğunuz planların əksəriyyətinə yetişəcəksiniz. Maraqlı təkliflər, şəxsi büdcədə artım ovqatınızı xoş edəcək. Amma en xırda detalları belə nəzərdən qaçırmaın.

XƏRÇƏNG - Bəxtinizdə çox düşərli bir təqvim dayanıb. Odur ki, nəyəsə cəhd edərək hər an Ulu Tanrınu başınız üzərində hiss edin. Yalnız bu halda özünüüzü xoşbəxt hiss edəcəksiniz.

ŞİR - İxtiyarınızda olan bu təqvimdə sizin üçün günün birinci yarısı daha uğurlu olacaq. Çoxdan gözlediyiniz bir tekliyi ala bilərsiniz. Təxminən saat 14-dən sonra isə aylıq-sayılılığını artırın.

QIZ - Perspektivli sövdəleşmələr aparmaq istəyirsinzsə, vaxtı fəvtə verməyin. Saat 11-dən başlayaraq paralel şəkildə aktivlik göstərin. Qərarlarınızda qəti olsanız, heç vaxt uduzmayacaqsınız.

TƏRƏZİ - Maddi problemlərinizin qabarmasına baxmayaraq, əsas gücünüzü sevgi amilinə yönəldin. Nəzərə alın ki, sizə ehtiyac duyanlar xoş bir sözünüzle də kifayətlənə bilərlər. Səfər isə çıxmayın.

ƏQRƏB - Yaxşı olar ki, əsas işlərə saat 12-dən sonra başlayasınız. Çünkü əvvəlki ərefə bir qədər qalmaqallı keçə bilər. Bu gün nüfuzlu və dəyərli insanlarla görüş keçirmək sizə səmərə verəcək.

OXATAN - Qarşılıqlı ünsiyyətdə olduğu hər kəslə ciddi davranışın. Enerjinizi dedi-qodu və ya cəfəng səhbətlərə itirməyin. Doğma ünvanlara gedib istirahət etmək indi sizə çox lazımdır.

ÖGLAQ - Maraqlı bir təqvim yaşayacağıınız guman olunur. Əger şərait olsa, işlə az məşğul olun. Çünkü işdən kənardə daha çox uğurlarınız mümkündür. Bu gün ziyanətgahına getməyiniz yaxşı olar.

SUTÖKƏN - Qarşınızı kəsən manələri def etmək üçün imkan qazanacaqsınız. Üstəlik, sevgi aləmində sürprizlərlə rastlaşacaqsınız. Səfər çıxmak, işgüzar səhbətlər aparmaq isə məsləhət görülmür.

BALIQLAR - Təssüs ki, Goy qübbəsi ixtiyarınızda olan bu təqvimin mübahisəli keçəcəyini bəyan edir. Ələlxüsus da saat 14-17 aralığı əhvaliniz pozula bilər. Özünüüzü ələ alıb neytral mövqə tutun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Yeniyetməliyində sizanğı olanlar gec qocalırlar

Ingiltərə alımları arasında aşkar ediblər ki, yeniyetməlik dövründə sizanqlardan əziyyət çəkən insanlar dərisində problemlər olmayan insanlarla müqayisədə öz yaşıdlarından daha cavav görünürlər və daha çox yaşayır.

Həmçinin bu insanlarda dərde qırışlar çox gec əmələ gelir. "TechTimes" xəber verir ki, alımlar hələ ki bunun dəqiq səbəbini təyin edə bilməyiblər. Həkimlərin fikrinə görə, sizanqlardan əziyyət çəkən insanların xromosomlarında bəzi fərqlər var ki, bu fərqlərin olması onlara daha gec qocalmağa və daha çox yaşamağa imkan verir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

**Təsisçi: Rauf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYXAN**

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

**"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
"Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmış.
Müəlliflərə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.**

**Ünvan: Bakı Şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi**

2528-cı mahallə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

**Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU**

**Lisenziya N: B 114
SAYI: 5.100**